а б в г д є ж ѕ з і
и ћ к л м н о п р с
т оу ф х ц ѡ ц ч щ
ш ъ ь ы ѣ ꙗ ѥ ю
ѧ ѫ ѩ ѭ ѯ ѱ ѳ ѵ

OLD CHURCH SLAVONIC GLOSSARY

COMPILED BY

CARL FREDRIK GILDEA

DEPARTMENT OF SLAVIC LANGUAGES
GÖTEBORG UNIVERSITY

Göteborg University
Department of Slavic Languages
Box 200, SE 405 30 Göteborg
Sweden

fredrik.gildea@slav.gu.se

ISBN

Прологосъ

This compilation of Old Slavonic lexemes claims neither originality nor infallibility. Any and all comments and suggestions are welcome and will probably be heeded.
The ca. 2500 entries cover the texts the beginner in this beautiful language encounters, mainly fragments from the liturgy and the Gospels.
As this effort has been made *in usum studiorum*, these pages may be copied freely in a scholarly setting. If this glossary be duplicated at other seats of learning, kindly send a complimentary copy to me and warm my heart.

S.D.G.
Gothoborgense, Kal. Apr., A.D. 2005.

C. F. Gildea

А а Ⰰ ⰰ

а = аꙁъ

а҃ = 1

а *conj.* but; and

абиѥ, абьѥ *adv.* straightway, immediately

авити ⇒ꙗвити

авити сѧ ⇒ꙗвити сѧ

авва *m.* father (Gr. ἀββά from Aramaic)

Авесєлоумъ *m.* Absalom

авиань *adj.* of Abijah

авити ⇒ꙗвити

авꙗти ⇒ꙗвлꙗти

аврамль *adj.* of Abraham

Аврамъ *m.* Abraham

Авгоустъ *m.* Augustus

авѣ ⇒ꙗвѣ

аг̑гєлъ ⇒анꙉєлъ

агньць *m.* lamb

Адамъ *m.* Adam

адовь *adj.* hellish

аꙁъ (**Iazze = ꙗꙁъ** Freis. III) *pron.* I

акоже ⇒ꙗкоже

акридъ *m.* locust (Gr. ἀκρίς)

акꙑ, ꙗкꙑ *conj.* as

алавастръ *m.* alabaster, vessel of alabaster

алакати ⇒алкати

алексѧдровъ *adj.* of Alexander

али① *interrogative particle*

али② *conj.* if

алкати/алъкати/лакати
алчѫ/лачѫ, алчеши/лачеши *ipf.* to hunger
въꙁалкати сѧ *pf.* become hungry

аминъ, аминь verily; amen (Gr. ἀμήν from Hebr.)

анг̑єлъ ⇒анꙉєлъ

Андрѣа (**Андреа, Андрѣи**) *m.* Andrew

анꙉєльскъ *adj.* angelic, of angels

анꙉєлъ (**анг̑єлъ, аг̑гєлъ**) *m.* angel (Gr. ἄγγελος)

Аньдреи ⇒Андрѣа

апостолъ *m.* apostle

Ариматѣꙗ (**-тєа, -тиꙗ**) *f.* Arimathæa

аронъ *adj.* of Aaron

арханꙉєлъ *m.* archangel

архиепископъ, архиепискоупъ *m.* archbishop

архиереи (**-ѣи**) *m.* high priest

архиереовъ *adj.* of the high priest

асафовъ *adj.* of Asaph

асоуровъ, асѵровъ *adj.* of Asher

аще, ꙗще *conj.* if, whether; (*after relatives*) ... ever

Б б Ⰱ ⰱ

б = боукꙑ

б҃ = 2

балии *m.* doctor, healer

балованиѥ *n.* healing, cure

бальство *n.* medicine, cure

беꙁ, бес *prep.* (*with gen.*) without

БЕꙀАКОНИѤ *n.* lawlessness, iniquity

БЕꙀАКОНЬНИКЪ *m.* lawless man

БЕꙀАКОНЬНИѤ ⇒**БЕꙀАКОНИѤ**

БЕꙀДЬНЪ, беꙁдънъ *adj.* deserted

БЕꙀОУМИѤ *n.* unreason, foolishness

БЕꙀОУМЬНЪ *adj.* mad, foolish

БЕС ⇒**БЕꙀ**

БЕСХВАЛЬНЪ *adj.* thankless, ungrateful

БЕСЪМРЬТЬНЪ *adj.* immortal

БЕСѢДА *f.* speech, discussion

БЕСѢДОВАТИ **бесѣдоуѭ бесѣдоуѥши** *ipf.* to speak, converse

БИСЬРЪ *m.* pearl

БИТИ **бьѭ бьѥши** *ipf.* to beat, scourge

БЛАГО *n.* good thing; treasure; bliss (Freis. III)

БЛАГОВОЛЕНИѤ *n.* goodwill, favour

БЛАГОВОЛИТИ **благоволѭ благоволиши** *ipf.* to be pleased, take pleasure

БЛАГОВѢСТВОВАТИ **благовѣствоуѭ благовѣствоуѥши** ⇒**благовѣстити**

БЛАГОВѢСТИТИ **благовѣщѫ благовѣстиши** *ipf.* to announce, take pleasure (in, о)

БЛАГОВѢСТОВАТИ **благовѣстоуѭ благовѣстоуѥши** ⇒**благовѣстити**

БЛАГОДѢТЬ *f.* grace

БЛАГОДѢТЬНЪ *adj.* favoured, full of grace

БЛАГОБРАꙀЬНЪ *adj.* of honourable estate

БЛАГОРАСТВОРЕНИѤ *n.* state of being well mixed, tempered (of wine) (Gr. εὐκρασία)

БЛАГОСЛОВЕСТИТИ **благословешѫ благословестиши** *ipf.* to bless

БЛАГОСЛОВЛЬИЪ, благословьнъ (**бл҃гнъ**) *adj.* blessed

БЛАГОСТЪІНИ *f.* good deed

БЛАГОѪХАНИѤ *n.* fragrance

БЛАГЪ *adj.* good

БЛАГЪІНИ *f.* kindness

БЛАЖЕНЬНА *f.* song of praise (Gr. μακαρισμός)

БЛАЖИТИ **блажѫ блажиши** ipf.to bless

БЛАЖЬНЪ *adj.* blessed

БЛАТЬНЬСКЪ *adj.* of Pannonia

БЛИЖЬНЬ *adj.* near

БЛИЖЬНИИ *m.* neighbour, nästa

БЛИꙀНЬЦЬ *m.* twin

БЛИꙀЪ *prep. with gen.* near, close to

БЛЪГАРЬСКЪ *adj.* Bulgarian

БЛЮДЪ *m.* dish

БЛѪДИТИ *ipf.* to err

БЛѦДЬ *f.* lewdness

БЛѪДЬНЪ *adj.* wanton, licentious

БО *conj.* for

БОГАТАТИ СѦ **богащѫ сѧ богатиши сѧ** *ipf.* to be rich

БОГАТЪ *adj.* rich

БОГАТЬСТВО *n.* wealth

БОГОРАꙀОУМИѤ *n.* knowledge of God

богородица *f.* the Virgin, Mother of God

богъ (бг҃ъ) *m.* God

божии (бж҃ии) *adj.* of God, divine

божьство *n.* divinity

божьстьнъ *adj.* divine

болеꙃнь, болѣꙃнь *f.* disease, sickness

болии *comp.adj.* greater

болѣти болѭ болиши *ipf.* to be ill

босъ *adj.* barefoot

боꙗꙃнь *f.* fear

боꙗти сѧ боѭ сѧ боиши сѧ *ipf.* to fear

бракъ *m.* wedding

брань *m.* warfare, battle

братиꙗ ⇒ **братриꙗ**

братриꙗ *coll.* brothers

братръ, братъ *m.* brother

брачьнъ *adj.* bridal; of the wedding

брашьно *n.* food

брьвно *n.* beam, plank

брѣгъ *m.* slope, bank

брѣщи брѣгѫ брѣжеши *ipf.* to care for, about (о)

боуи *adj.* foolish
боуе *voc.* thou fool
боуꙗ словеса empty words

боуиство *n.* galenskap

боукарь *m.* scribe

боурꙗ *f.* storm

бъдръ *adj.* wakeful, ready

бъдѣти бъдѫ бъдиши *ipf.* to wake, watch

бывати to be, happen

быти ѥсмь ѥси *ipf.* to be; come to pass

бытиѥ *n.* being.

бѣгати бѣждѫ бѣдиши *ipf.* to run

бѣдьнъ *adj.* poor, infirm

вѣлъ *adj.* white

бѣство *n.* flight, escape

бѣсъ *m.* demon

бѣсьновати сѧ -ноуѭ сѧ -ноуѥши сѧ *ipf.* to be possessed

бѣсьнъ *adj.* possessed (by a devil)

бѣшениѥ *n.* mania

бѣшенъ *adj.* mad

бѫдѫщии *adj.* future

В в Ⰲ ⰲ

в = вѣдѣ

в҃ = 2, Ⰲ = 3

вавилоньскъ *adj.* Babylonian

Варава, Варавва *m.* Barabbas

варити варѭ вариши to go before

варꙗти *ipf.* to await

вашь *pron.adj.* your

велии *adj.* great

великота *f.* greatness

великъ *adj.* great, big

величити величѫ величиши *ipf.* to magnify

величиѥ *n.* greatness, great things

вельбѫждь *adj.* of a camel

Вельзѣволъ *m.* Beelzebub

вельми *adj.* very (much)

веселити **веселѭ беслиши** *ipf.* to rejoice (*trans.*); **весилити сѧ** *ipf.* to rejoice (*intrans.*), be glad

веселꙗти ⇨**веселети**

веселꙗти сѧ ⇨**веселети сѧ**

веселиѥ *n.* joy, gladness

ветъхъ *adj.* old

вещь, вешть *f.* thing, matter

вечеръ *m.* evening; *gen.sg.* **zúeta vuécera** (Freis.) vigil?

вечерꙗ *f.* supper

вечерꙗти **вечерꙗѭ бечерꙗѥши** *ipf* to sup

видъ *m.* sight

видѣниѥ *n.* vision

видѣти **виждѫ видиши** *ipf.* to see
видимъ seen, visible, seeming

вина *f.* guilt

вино *n.* wine

виноградъ *n.* vineyard

виньнъ *adj.* of wine

висѣти *ipf.* to be suspended

Витаниꙗ *f.* Bethany

витати *pf./impf.* to live

Виѳьлеомъ *m.* Bethlehem

владꙑка *m.* ruler, lord
подъ владꙑками under authority

владѣти *ipf.* to rule

власти **владѫ владеши** *ipf.* to rule (over, *instr.*)

власть *f.* power, authority

власфимиꙗ *f.* blasphemy

бласъ *m.* hair

влачити *ipf.* to drag

влъкъ, влькъ *m.* wolf

влъна *f.* wave

влънениѥ *n.* agitation

влъхвъ *m.* sorcerer, magician, Magus

вльнити
вльнити сѧ *ipf.* to be agitated

влѣщи/влѣшти **влѣкѫ влѣчеши** *ipf.* to drag, draw

вода *f.* water

водьнъ *adj.* of the water

воинъ *m.* soldier

волеѭ *adv.* voluntarily

волъ *m.* ox

волꙗ *f.* will

вонꙗ *f.* scent, smell

врагъ *m.* enemy

вражьдовати **вражьдоуѭ вражьдоуѥши** *ipf.* to hate, be an enemy to (*with dat.*)

врата *n.pl.* gate(s)

вратити (сѧ) **вращѫ вратиши** *ipf.* to turn

врьгнѫти *ipf.* to throw

врьжениѥ *n.* throw
врьжение камени to throw a stone

врьховьнъ *adj.* supreme, highest

врьх *m.* peak, summit
врьхоу (*with gen.*) above, on

врѣдити **врѣждѫ врѣдиши** *ipf.* to harm, damage

врѣмѧ *n.* time

врѣтище *n.* sack-cloth

въ *prep.* (*with loc. and acc.*) in, into; among; (*with acc.*) in place of, for
въ чемь for what? (εἰς τί)

въвести **въведѫ въведеши** *ipf.* to introduce, lead

въводити ⇒**въвести**

въврѫгнѫти *ipf.* to throw in, to cast

въврѣщи **въврьгѫ въврьжеши** *ipf.* to throw (into)

въдати **въдамь въдаси** *ipf.* to give, provide

въдъхнѫти *ipf.* to inspire

въжагати **въжагаѭ въжагаѥши** *ipf.* to light

въжделѣти *ipf.* to desire

въз *prep. with acc.* for, in exchange for

възалкати *ipf.* to get hungry

възбранити *ipf.* to deny, prevent

възбранꙗти ⇒**възбранити**

възвеличити **възвеличѫ възвеличиши** *ipf.* to magnify

възвеселити сѧ, **въвеселѭ сѧ, въселиши сѧ** *ipf.* to rejoice

възвести **възведѫ възведеши** *ipf.* to lift up

възвратити **възвращѫ възвратиши** *ipf*; to bring back
възвратити сѧ to return

възвѣстити **възвѣшѫ възвѣстиши** *ipf.* to announce, show forth

възвѣꙗти **възвѣѭ възвѣѥши** *ipf.* to blow

възгарати сѧ *ipf.* to catch fire

възглаголати *ipf.* to say

възглазити **възглашѫ възгласиши** *ipf.* to announce, give tongue, crow

възданиѥ *n.* reward

въздати **въздамь въздаси** *ipf.* to give back, pay, render

въздаꙗти *ipf.* to render

въздвигнѫти **въздвигнѫ въздвигнеши** *ipf.* to raise up

въздрадовати сѧ **въздрадоуѭ сѧ, въздрадоуѥши сѧ** *ipf.* to rejoice

въздрасти **въздрастѫ въздрастеши** *ipf.* to grow, increase

въздрастъ *m.* age

въздрѣмати **въздрѣмлѭ въздрѣмлеши** *ipf.* to fall asleep

въздьрати *ipf.* to be pulled up

въздъхнѫти **въздъхнѫ въздъхнеши** *ipf.* to sigh

въздыханиѥ *n.* sigh, sighing

въздꙗти/въздѣти *ipf.* to lift up

възиграти сѧ, **възиграѭ сѧ, възиграѥши сѧ** *ipf.* to leap

възирати ⇒**възьрѣти**

възискати **възищѫ възищеши** *ipf.* to seek, seek out

възити **възидѫ възидеши** *ipf.* to go up

възлежати **възлежаѭ възлежаѥши** *ipf.* to recline (at table)

възлещи **възлагѫ възлажеши** *ipf.* to lie down, sit down

възливати **възливаѭ възливаѥши** *ipf.* to pour on

възлиꙗти **възлиꙗѭ възлиꙗѥши** *ipf.* to pour on

възложити **възложѫ възложиши** *ipf.* to lay upon, inflict

възлюбити **възлюблѭ възлюбиши** *ipf.* to become fond of, love

възможьнъ *adj.* possible

възмощти **възмогѫ възможеши** *ipf.* to be able

възмѣрити **възмѣрѭ възмѣриши** *ipf.* to measure, mete out

възненавидѣти **възненавиждѫ възненавидиши** *ipf.* to hate

възнести **възнесѫ възнесеши** *ipf.* to lift up, exalt

възнести сѧ to be exalted

възнисти **възньзѫ възньзеши** *ipf.* to put on

възношениѥ *n.* lifting up, elevation

възрадовати сѧ *ipf.* to rejoice

възъвати *ipf.* to cry, call summon

възъпити *ipf.* to cry out

възьрѣти < **въз-зьрѣти възьрѭ възьриши** *ipf.* to look up, look at

възѧти/възꙙти *ipf.* to take, take away, put on

въинѫ *adv.* always

въкоупѣ ⇒**коупѣ**

въкоусити *ipf.* to taste, try

въливати *ipf.* to pour in

вълитиѥ *n.* libation

въложити *ipf.* to lay (in), implant

вълѣсти *ipf.* to enter

въмести *ipf.* to throw in, to cast in

въметати/въмѣтати *ipf.* to cast in

въмощти *ipf.* to be able to

внезаапѫ *adv.* suddenly

вънимати *ipf.* to take heed, beware

вънити *ipf.* to go in, come in, enter

вънъ *adv.* out

вънѣ *adv.* outside

вънѧти *ipf.* to take

вънѫтрь *adv.* within

до вънѫтрь right inside

вънѫрьнь *adj.* inward, internal

вънѫтрьꙗдоу *adv.* within, inwardly

въпасти *ipf.* to fall into, among

въпити **въпиѭ въпиѥши** *ipf.* to cry

въплътити сѧ *ipf.* to become incarnate

въпрашати ⇒**въпросити**

въпросити *ipf.* to question, ask

въсадити *ipf.* to seat

въсадити сѧ to be planted

въселенаꙗ *f.* world (Gr. οἰκουμένη)

въселити *ipf.* to implant

въселити сѧ to come to dwell, settle

въскрилиѥ *n.* hem

въскрьсениѥ *n.* resurrection

въскрьсновениѥ *n.* resurrection

въскрьснѫти *ipf.* to resurrect, rise from the dead

въскрѣсити *ipf.* to rouse, encourage

въскыпѣти *ipf.* to swarm with, to "crawl" with

въскѫѭ *adv.* why

въсприѩти *ipf.* to receive

въспросити *ipf.* to ask

въспѣти *ipf.* to sing (a hymn, song); crow

въстати *ipf.* to rise up, arise, stand up

въстокъ *m.* east, sunrise, dayspring

въстрѫбити *ipf.* to sound a trumpet

въсходити *ipf.* to enter, go in, come in

въсхотѣти *ipf.* to long for, desire

въсылати < **въз-сылати** *ipf.* to send (up)

въсхытити *ipf.* to seize

въсѫдъ *m.* eucharist, communion

въторицеѭ *adv.* for the second time

въторопрьвъ
въторопрьваꙗ собота the second sabbath after the Great Easter Sabbath

въходити *ipf.* to enter, go in, come in

въходъ *m.* entrance

въцѣрити сѧ *ipf.* to reign

въчѧти *ipf.* to begin; *also used as auxiliary to form the future tense*

вьдова *f.* widow

вьдовица *f.* widow

вьнѣ *adv.* outside

вьсевладыка *m.* almighty ruler

вьсегда *adv.* always

вьседрьжитель *m.* ruler of all things (Gr. παντοκράτωρ)

вьсемогъ *adj.* almighty

вьсеплодьнъ *adj.* full of fruit

вьсь① *pron.adj.* all, whole

вьсь② *f.* village, place

вьсьде *adv.* everywhere

вьсꙗкъ *adj.* all manner of, every.

всꙗчьскъ *adj.* every (kind of)

вы *pron.* you

выгънати ⇒**изгънати**

выинѫ *adv.* continually

высокъ *adj.* high

выспрь *adv.* up, upwards

выше *comp.adv.* from **высокъ**
съ выше *adv.* from above, from the top

вышьньи *adj.* highest, most high

выꙗ *f.* neck

вѣдѣти *ipf.* to know

вѣкъ *m.* age; eternity (Gr. αἰών)
до вѣка for evermore

вѣра *f.* faith

вѣровати *ipf.* to believe

вѣрьнь *adj.* faithful

вѣсть *f.* news, report, rumour

вѣтва *f.* branch

вѣтръ *m.* wind

вѣтрьнъ *adj.* of wind

вѣчьнъ *adj.* eternal

вѧщии *comp.adj.* greater, more

Г г ⰃⰃ

г = глаголи

г҃ = 3, Ⰳ = 4

Гавриилъ *m.* Gabriel

гадъ *m.* reptile

Галилеꙗ *f. Galilee*

Галилѣнинъ *m.* Galilæan

галилѣскъ, галилеискъ *adj.* Galilæan, of Galilee

гадати/гатати *ipf.* to divine

гатати ⇨**гадати**

глава *f.* head
глава жгъла corner stone

глаголати *ipf.* to speak, say

глаголъ *m.* word

гладъ *m.* hunger, famine

гласъ *m.* voice, saying, utterance

глашати *ipf.* to call, call upon

глоухъ *adj.* deaf

гнѣвати сѧ *ipf.* to be angry

гнѣвъ *m.* anger

гнѣздо *n.* nest

година *f.* hour

годъ *m.* time

Голъгота *f.* Golgotha

голѫбь *m.* dove

гонити *ipf.* to drive

гора *f.* mountain, hill

горе *int.* woe!

горѣ *adv.* above, up

горькъ *adj.* bitter

горьница *f.* upper room

горюшьнъ *adj.* of mustard

господа *f.* inn

господь *m.* Lord

господьнъ *m.* of the Lord

госпожда *f.* lady

гостиница *f.* inn

гостиньникъ *m.* inn-keeper

готовъ *m.* ready

градъ① *m.* city

градъ② *m.* hail

градьць *m.* village, small town

грети *ipf.* to row
погрети *pf.* to bury

Григоръ, Григории *m.* Gregory

гробъ *m.* tomb

гроздъ, грознъ *m.* bunch of grapes

грознъ ⇨**гроздъ**

грьдъ *adj.* proud

грьмъ *m.* tree, bush

Грьчьскъ *adj.* Greek

грѣховьнъ *adj.* sinful, of sin

грѣхъ *m.* sin

грѣшьникъ *m.* sinner

грѣшьнъ *adj.* sinful

грѣꙗти/грѣти грѣѭ грѣѥши *i pf.* to warm

грѧсти грѧдѫ грѧдеши *ipf.* to come, approach

гыбѣль *f.* loss, destruction

гѫба *f.* sponge, mushroom

Д д ⰄⰄ

Д = добро

д҃ = 4, ⰴ = 5

да *konj.* that, so that; and so

давидовъ, давыдовъ *adj.* of David

Давидъ, Давыдъ *m.* David

даже *conj.* than; until, before; until
даже до (Freis. III) until

далече *adv.* far

дань *f.* tribute

даровати *ipf.* to present

даръ *m.* gift

датель *m.* giver

дати дамъ даси *ipf.* to give

даꙗние *n.* giving, gift

даꙗти ⇒ **дати**

движение *n.* movement

дворъ *m.* court

дверь *f. sg.* **двери** *f. pl.* door

девѧть *num.adj.* ninth

деснъ *adj.* right
о деснѫ on the right hand

десѧть *num. adj.* ten

дивии *adj.* wild

дивити сѧ *ipf.* to wonder (at, *dat.*, о + *loc.*)

дивъ *m.* wonder

диꙗволъ *m.* devil

длъготрьпѣние *n.* long-suffering

длъгъ *m.* debt

длъжьникъ *m.* debtor

длъжьнъ *adj.* owing, due

до *prep.* (*with gen.*) up to, until

доброта *f.* virtue

добръ *adj.* good

доволъ *m.* sufficiency

довьлѣти *ipf.* suffice

доидеже *conj.* until

доколѣ *adv.* how long?

долоу *adv.* down, downwards

долѣ *adv.* below, down

домъ *m.* house

доньдеже *conj.* until

достоинъ *adj.* worthy

достоꙗние *n.* inheritance

достоꙗти *ipf.* to be fitting, right

дотолѣ *adv.* until that time, before

драгъ *adj.* dear, expensive

древле *adv.* before

древьнь *adj.* old, ancient

дроугъ① *m.* friend

дроугъ② *pron.* other
дроугъ къ дроугоу to one another

дрьжава *f.* might, power

дрьжати *ipf.* to hold

дрьжати сѧ (*with gen.*) *ipf.* to hold

дрьзати ⇒ **дрьснѫти**

дрьснѫти *ipf.* to take courage, grow bold

дрьзость *f.* boldness, audacity

дрьколь *m.* club, stave

дрѣво *n.* tree

доуховьнъ *adj.* spiritual

доухъ *m.* spirit; breath (Gr. πνευμα)

доуша *f.* soul, life (Gr. ψυχή)

дъва, дъвѣ *num.* two
дъва на десѧте twelve

дъвои *num.adj.* twofold; two (*with pluralia tantum*)

дъвоица *f.* pair

дъждити *ipf.* to rain

дъждъ *m.* rain

дъска *f.* board; the inscription of the Cross

дъщи, дъшти daughter

дъщица *f.* writing-tablet

дъшти ➾ **дъщи**

дьниѭ *adv.* by day

дьнь *m.* day

дьневьнъ, дьньвьнъ *adj.* daily

дьньсь *adv.* today

дьньсьнь *adj.* daily, of day

дымъ *m.* smoke

дыхание *n.* breath, living creature

дыхати breathe, blow

дѣвица *f.* girl, maiden

дѣвьство *n.* girlhood

дѣлатель *m.* labourer

дѣлати *ipf.* to do, make

дѣтищь *m.* child

дѣло *n.* work, deed

дѣтель, дѣтѣль *f.* action, deed

дѣꙗти *ipf.* to do, put, commit
дѣꙗти сѧ to be done, performed

не дѣи let (be)

дѣва *f.* maiden, virgin

Є є Э э

є = **ѥсть**

є҃ = 6, Э = 5

Ж ж Ⰶ ⰶ

ж = **живѣте**

ж҃ not perused, Ⰶ = 7

жаба *f.* frog

жаль *m.* tomb

же *conj.* and, but (Gr. δέ)

жедати ➾ **жѧдати**

желѣꙁьнъ *adj.* of iron

желѣниѥ *n.* desire, longing

жена *f.* woman

женихъ *m.* bridegroom

женьскъ *adj.* female

жестокъ *adj.* hard
жестоко *adv.* sorely

живоносьнъ *adj.* life-giving

животъ *m.* life

животьнъ *adj.* of an animal

живъ *adj.* alive, living
живъ быти to live, be alive

Жидовьскъ *adj.* Jewish, Hebrew

жиꙁнь *f.* life

жила *f.* vein, sinew
жилами ослаблѥнъ paralysed, sick of the palsy

жилище *n.* abode, dwelling-place

жити живѫ живеши *ipf.* to live

житиѥ *n.* life

житьница *f.* barn

жрьновьнъ *adj.* of mill

камень жрьновьнъ millstone

жрьтва *f.* sacrifice

жрьти жьрѫ жьреши *ipf.* to sacrifice

жрѣбии *m.* lot

жрѣти ➾жрьти

жьдати жидѫ/жьдѫ жидеши *ipf.* to wait (for), expect

жѧдати жѧдаѭ жѧдаѥши *ipf.* to desire, long for (*with gen.*)

жѧдати/жѧдѣти жѧждѫ жѧждеши *ipf.* to thirst

жѧдьнъ, жѧждьнъ *adj.* thirsty

жѧтва *f.* harvest

жѧти жьнѭ жьнѥши *ipf.* to reap

Ѕ ѕ, Ꙃ ꙃ   Ⰷ ⰷ

ѕ = ѕѣло

ѕ҃ = 7, Ⰷ = 9

ѕвѣꙁда *f.* star

ѕвѣꙁдоꙁьрьць *m.* astrologer († Euch 54a 17-18) (Gr. ἀστρομαγικός)

ѕвѣриѥ ➾ꙁвѣрь

ѕѣло *adv.* very, verily

Ꙁ ꙁ, З з   Ⰸ ⰸ

ꙁ = ꙁемлꙗ

ꙁ҃ = 7, Ⰸ = 9

ꙁа *prep.* (*with acc.*) for, because of; by (*with instr.*) behind (*with gen.*) on, at (in expressions of time)

ꙁа не because

ꙁависть *f.* envy

ꙁавѣтъ *m.* covenant, testament

ꙁавѣщати ꙁавѣщаѭ ꙁавѣщаѥши *ipf.* to make a covenant; **zavuekati** (Freis. II) solemnly renounce (?)

ꙁавѧꙁати ꙁавѧꙁаѭ ꙁавѧꙁаѥши *ipf.* to bind up, mend

ꙁади *adv.* behind

съ ꙁади behind, from behind

ꙁадъхнѫти сѧ *ipf.* to choke

ꙁадѣти ꙁадѣѭ ꙁадѣѥши *ipf.* to force, compel

ꙁаꙁьрѣти *ipf.* to find fault, to be indignant

ꙁаклати *ipf.* to slaughter

ꙁаклинати ꙁаклинаѭ ꙁаклинаѥши *ipf.* to adjure, conjure

ꙁаколѥниѥ *n.* slaughtering

ꙁаконопрѣстѫпьнъ *adj.* unlawful, sinful

ꙁаконоѹчителъ *m.* teacher of the law

ꙁаконъ *m.* law

ꙁаконьникъ *m.* lawyer; priest (Kiev Miss., Freis. III)

ꙁаматорѣти ꙁаматорѣѭ ꙁаматорѣѥши *ipf.* to grow old

ꙁамъıслъ *m.* understanding, intelligence

ꙁападъ *m.* west

ꙁаповѣдати *ipf.* to charge with, to command; to tell

ꙁаповѣдь *f.* commandment

ꙁаповѣсти *ipf.* to tell

ꙁапрѣтити *ipf.* to forbid

ꙁастѫпити **ꙁастѫплѭ** **ꙁастѫпиши** *ipf.* to care for, protect, sustain

ꙁастѫпьникъ *m.* protector

ꙁатварꙗти *ipf.* to close

ꙁатворити **ꙁатворѭ** **ꙁастѫпиши** *ipf.* to close, shut

Ꙁахариꙗ *m.* Zacharias

ꙁахариинъ, ꙁахарꙑинъ *adj.* of Zacharias

ꙁащитити **ꙁащищѫ** **ꙁащитиши** *ipf.* to protect

ꙁачѧло *n.* beginning

ꙁачѧти **ꙁачьнѫ** **ꙁачьнеши** *ipf.* to begin, conceive (a child)

ꙁаѥмъ *m.* loan

ꙁаѩти **ꙁаимѫ** **ꙁаимеши** *ipf.* to borrow

ꙁвѣринъ *adj.* of a wild beast

ꙁвѣрь *m.* animal, beast

Ꙁеведеи *m.* Zebedee

ꙁеведеовъ *adj.* of Zebedee

ꙁемльскъ *adj.* earthly

ꙁемлꙗ, ꙁемꙗ *f.* earth, land, ground

ꙁемьнъ *adj.* earthly, of the earth

ꙁиждатель *m.* creator

ꙁима *f.* winter
ꙁимѣ *adv.* in the winter

ꙁлатица *f.* gold coin

ꙁмиꙗ *f.* serpent, snake

ꙁмиѥвъ *adj.* of a snake, serpent

ꙁнамениѥ *n.* sign

ꙁнати *ipf.* to know

ꙁрьно *n.* grain

ꙁъвати *ipf.* to call

ꙁълоба *f.* evil, trouble (Zogr., Mt 6:34)

ꙁълодѣи *m.* evil-doer

ꙁълодѣинъ *adj.* of the evil-doer (devil)

ꙁълъ *adj.* bad, wickedness

ꙁьрѣти *ipf.* to see, behold

ꙁѣло ⇨ **ѕѣло**

ꙁѫбъ *m.* tooth

І і, Ї ї Ⰹ ⰹ

І̄ not perused, Ⰹ = 10

Іѣнъ *m.* Johannes (Prag Fr.)

И и Ⰻ ⰻ

и = **иже**

и҃ = 8, Ⰻ = 20

и *conj.* and, also, even

***и, *ꙗ, *ѥ**

ибо *conj.* for

иглинъ *adj.* of a needle

игоуменъ *m.* abbot, igoumen
ἡγούμενος

иде, идеже *rel. conj.* where

иерданьскъ *adj.* Herodian

иереи, иѣреи *m.* priest

ижде *conj.* since, because

иждеконьнъ *adv.* from all time

иждити **иждивѫ иждивеши** *ipf.* to spend

иже, ижь, ꙗже, ѥже *rel. pron.* who, which

избавити **избавлѭ избавиши** *ipf.* to deliver, save, free

избавлѥниѥ *n.* salvation

избирати **избираѭ избираѥши** *ipf.* to choose

избьрати ➾**избирати**

избыти **избѫдѫ избѫдеши** *ipf.* to exceed, abound

избытъкъ *m.* surplus

избытъчьствовати **избытъчьствоуѭ избытъчьствоуѥши** *ipf.* to abound

извести **изведѫ изведеши** *ipf.* to lead out, drive forth

извлѣшти **извлѣкѫ извлѣчеши** *ipf.* to pull out, draw (the sword)

изволеникъ *m.* one who is chosen

изволити **изволѭ изволиши** *ipf.* to choose

изволити сѧ *ipf.* to seem good

извѣстьнъ *adj.* certain, definite

изглаголати **изглаголаѭ изглаголаѥши** *ipf.* to utter, speak

изгонити **изгонѭ изгониши** *ipf.* to drive out, persecute

изгънати **изженѫ изженеши** *ipf.* to drive out, to persecute

изгыбнѫти **изгыбнѫ изгыбнеши** *ipf.* to get lost

издалече *adv.* from afar, far off

Из(д)раиль *m.* Israel

из(д)раилевъ *adj.* Israelite

издрѣшениѥ *n.* redemption, liberation

издъхнѫти **издъхнѫ издъхнеши** *ipf.* to expire

изити **изидѫ изидеши** *ipf.* to go out, go forth, come out

изиха *adv.* to excess, vehemently

излиꙗти **излѣѭ излѣѥши** *ipf.* to pour out

измѣнꙗти ➾**измѣнити**

измѣнити **измѣнѭ измѣниши** *ipf.* to change

изнемощи **изнемогѫ изнеможеши** *ipf.* to be impossible

изѧти **изьмѫ изьмеши** *ipf.* to take out

или *conj.* or

илиинъ *adj.* of Elias

Илиꙗ *m.* Elias

иманиѥ *n.* taking, gathering

имѣниѥ *n.* property, goods

имѣти **имѣѭ имѣѥши** or **имамь имаши** *ipf.* to have (*also an auxiliary forming the future tense*)
имѣ was able = Gr. ἔσχεν

имѧ *n.* name

индиктъ *m.* Indiction (cycle of 15 years)

инокость *f.* pilgrimage, wandering

иноплеменьникъ *m.* stranger, foreigner, Gr. ἀλλοφύλος

иночѧдъ *adj.* only-begotten

инъ *adj.* other; fresh, new

инъде *adv.* elsewhere

инъдиктъ *m.* indiction

иоановъ *adj.* of John

Иоанъ (Иоа҃нъ) *m.* John
Иоанъ Крьститель John the Baptist

Иона *m.* Jonas

Иорданъ *m.* Jordan

иоръданьскъ *adj.* of Jordan

иосиовъ *adj.* of Joseph

Иосифъ *m.* Joseph

Иродиꙗне *m.* Herodite, a follower of Herod

Иродъ *m.* Herod

Исаавовъ *adj.* of Esau

Исакъ *m.* Isaac

иселити < из-селити
иселѭ иселиши *ipf.* to drive out, expel (from, + *gen.*)

Искариотьскы *adj.* Iscariot
Июда искариотьскы Judas Iscariot

искати ищѫ (искѫ) ищеши *ipf.* to seek

искони *adv.* from the beginning, in the beginning

искрьнь *adj.* near; (*as masc. noun* = ὁ πλησίον) neighbour

искоуситель *m.* tempter

искоусити искоушѫ искоусиши *ipf.* to test, try, tempt

искоушати ⇒искоусити

искоупити искоуплѭ искоупиши *ipf.* to redeem

искоушати *ipf.* to tempt

испльнити испльнѭ испльниши *ipf.* to fill, fulfil

испльнити сѧ *ipf.* to be filled

испльнь *adj.* full

исповѣдати *ipf.* to confess; give thanks ⇒исповѣдѣти (сѧ)

исповѣдати сѧ *ipf.* to confess; give thanks ⇒исповѣдѣти (сѧ)

исповѣдь *f.* confession

исповѣдьнъ *adj.* confessional OHG *bigihtîg*
исповѣдьнъ быти to confess

исповѣдѣти ⇒исповѣдати

исповѣдѣти (сѧ) исповѣмь исповѣси *ipf.* to profess; utter; confess

истина *f.* truth
въ истинѫ truly

истиньнъ *adj.* true

истопити сѧ истоплѭ сѧ истопиши сѧ *ipf.* to suffer shipwreck

истъкнѫти истъкнѫ истъкнеши *ipf.* to pluck out

истѧꙃати① истѧꙃаѭ истѧꙃаеши *ipf.* to demand back

истѧꙃати② истѧжѫ истѧжеши *pf.* to answer

исоусовъ *adj.* of Jesus

Исоусъ (Ис҃ъ) *m.* Jesus

исходити хождѫ ходиши *ipf.* to go out, come out (on foot)

исходъ *m.* exit

исцѣлѣти/ицѣлѣти ицѣлѭ ицѣлѣеши *ipf.* to recover, be healed

исыпати < ис-сыпати исыплѭ исыплеши *ipf.* to cast (*lit.* pour) out

исѣщи <из-сѣк- исѣкѫ исѣчеши *pf.* to cut out

исѧкнѫти исѧкнѫ исѧкнеши *pf.* to dry up

ити идѫ идеши *ipf./pf.* to go

ицѣлити <из-сѣлити ицѣлѭ ицѣлиши *ipf.* to heal

ицѣлѣти < из-сѣлѣти *ipf.* ⇒исцѣлѣти

Иѣнъ ⇒**Іѣнъ** *m.* Johannes

иѣреи ⇒**иереи**

Иꙗковль *adj.* of Jacob, James

Иꙗковъ *m.* Jacob, James

Иѥрꙑсалимъ *m.* Jerusalem

Июда *m.* Judah, Judas

Июдеи *m.* Jew

Июдеискъ *adj.* of the Jews, Jewish

Июдеꙗ *f.* Judea

июдовъ *adj.* Judean

ћ ћ Ⰼ ⰼ

ћ = děrvь

ћеона *f.* hell

ћетъсимани, ћедсимани ⇒**гетьсимани**

К к Ⰽ ⰽ

к = **како**

к҃ = 20, **Ⰽ** = 40

кадило *n.* incense

кадильнъ *adj.* of incense

како *adv.* how

каковъ *pron.* of what kind

какъ, кака, како *pron. adj.* of what kind

камень *m.* stone, rock

камень жрьновьнь millstone

камениѥ *coll. pl.* stones

камо *interrogative and relative adv.* whither

канагалилѣискъ *adj.* of Cana in Galilee

кападокиса *adj.* of Cappadocia

жена кападокиса a woman from Cappadocia

Каперънаѹмъ *m.* Capernaum

каꙗти сѧ, каѭ сѧ, каѥши сѧ *ipf.* to repent

квасъ *m.* kvas′, ferment

творенъ квасъ a fermented drink, Gr. σίκερα

Кела нова *f.* Κελλανόβα

кентѵрионъ *m.* centurion

кесаръ, кесарь *m.* Caesar, (Roman) emperor

Кесаревъ *adj.* of Caesar

Кирилъ *m.* Cyril

Кириѥѭ *scribal error for* **Кириноѹ** *from* **Киринъ** *m.* Quirinius

китовъ *adj.* of whale

кланꙗти сѧ *ipf.* to bow down before, worship (*with dat.*), do homage

клеврѣтъ *m.* companion

Климентъ *m.* Clement

Клиоскаѹръ *m.* Κλοιοσκαύρη

клѣтъ *f.* chamber, cell

ключити сѧ, ключѫ сѧ, ключиши сѧ *ipf.* to fall on one's lot, happen

ключь *m.* key

клѧтва *f.* oath

клѧти **кльнѫ кльнеши** *ipf.* to swear, curse
клѧти сѧ to swear an oath

ковъ *m.* insurrection

ковьникъ *m.* insurgent

когда *interrogative part.* when

кокотъ *m.* cock

козьлѧ *n.* kid

колижьдо *adv. with relatives ...* ever

коликъ *pron.* how large?

коль *adv.* how (much)?

колѣ *interrog. adv.* when?

кольми *interrog. part.* by how much; how great?

колѣно *n.* knee

кондрать (**конъдратъ, кодрантъ**) *m.* κοδράντης farthing

Констѧтиньградъ *m.* Constantinople

конъ *m.* beginning
отъ кона from the beginning

коньць *m.* end

коньчаниѥ *n.* end

коньчина *f.* term, limit

копиѥ *n.* spear

корабиць *m.* little boat

корабь, корабль *m.* boat, ship

корабьникъ *m.* sailor, seaman

корень *m.* root

коснѫти (сѧ) **коснѫ коснеши** *pf.* to touch

которыи *rel.pron.* which (of several)

кошь *m.* basket

краи *m.* end, extremity

красти **крадѫ крадеши** *ipf.* to steal

кратъ *m.* time
дьва крата twice
коль кратъı how many times

крижьнъ *adj.* of the cross

кровъ *m.* roof

кромѣшьнъ *adj.* outer

кротъкъ *adj.* meek, gentle

кръвоточивъ *adj.* with a flux of blood

кръвь *f.* blood

крьститель *m.* the Baptist

крьстити **крьщѫ крьстиши** *ipf.* to baptize

Крьстиꙗнинъ *adj.* Christian

крьстъ *m.* cross

крѣпити сѧ **крѣплѭ сѧ крѣпиши сѧ** *ipf.* to grow strong

крѣпость *f.* strength, (stronghold?)

коупити **коуплѭ коупиши** *pf.* to buy

коупъ *m.* heap
въ коупѣ together

коуцꙗ *f.* boiled wheat

къ *prep.* (*with dat.*) to, towards

къде *adv.* where

къзнь *f.* (**кьзнии** Prague Fr. II A20 *is probably voc. for nom.*) manner; intrigue, conspiracy (?)

кънига *f.* writing, document, letter, book
кънигъı the (Biblical) scriptures
кънигъı распоустънъıѩ writing of divorcement

КЪНИЖЪНИКЪ, кънижьникъ *m.* scribe

КЪНѦЖЬ *adj.* of a ruler

КЪНѦЅЬ *m.* ruler, prince <Germ. *kunnungaz*

КЪТО *pron.* who, anyone

КЪІИ, КАꙖ, КОѤ *pron.* what (kind of)?

КЪІЖДО *pron.* any, every; anyone, everyone

КЪІСѢЛЪ *adj.* sour

КѪПѢЛЬ *m.* pool

КѴРѢНИНЪ *m.* Cyrenian

Λ λ Ⰾ ⰾ

Λ = ЛЮДИѤ

Λ҃ = 30, Ⰾ = 50

ЛАВАНОВЪ *adj.* of Laban

ЛАДИЦА *f.* boat

ЛАДИꙖ *f.* boat

ЛАКАТИ ⇨ АЛКАТИ

ЛАКЪТЬ *m.* cubit, 'ell' (measure of length)

ЛАНИТА *f.* cheek
бити ꙁа ланитѫ to slap

ЛАЧЬНЪ *adj.* hungry

ЛЕВЋИТЪ (**леѵћитъ, левъћиитъ, леоѵгитъ, леѵитъ, леѵћии**) *adj.* Levite

ЛЕЖАТИ лежѫ лежеши *ipf.* to lie, recline

ЛЕПТА *f.* a small coin, mite

ЛЕТѢТИ лещѫ летиши *ipf.* to fly

ЛЕЩИ/ЛЕШТИ лѧгѫ лѧжеши *ipf.* to lie down

ЛЕѴЋИТЪ ⇨ ЛЕВЋИТЪ

ЛИ① *conj.* either; or

ЛИ② *interrogative particle* Lat. *-ne*

ЛИКЪ *m.* dance, chorus, company

ЛИМА *adv.* why Aram. *lᵉmá*

ЛИХОКЛѦТВА *f.* false oath, perjury

ЛИХОꙖДЕНИѤ *n.* gluttony

ЛИХЪ *m.* excessive, vain; evil
лихоѥ сею 'whatsovever is more than these'
лише all the more, to excess

ЛИЦЕ *n.* face, countenance

ЛИХВА *f.* interest (on money)

ЛИХО *adv.* too much
иꙁ лиха to excess

ЛИЦЕМѢРЪ *m.* hypocrite

ЛОБЪꙀАТИ лобъжѫ лобъжеши *pf.* to kiss

ЛОВИТИ ловлѫ ловиши *ipf.* to catch, hunt, fish

ЛОВЬЦЬ *m.* hunter; fisher

ЛОЖЕ *n.* bed

ЛОꙀИѤ *n. coll.* vine-branches

ЛОꙀЬНЪ *adj.* of the vine

ЛОѴНА *f.* moon

ЛОѴЧИИ *comp. adj.* better

ЛЪГАТИ лъꙁѫ лъꙁеши *ipf.* to lie

ЛЬГЪКЪ *adj.* light (in weight)

ЛЪЖА *f.* lie
лъже съвѣстовати (**съвѣстоѵѭ съв ѣстоѵѥши**) to bear false witness

ЛЪЖЬ *adj.* lying, false
въ лъже клѧти сѧ to forswear oneself
лъжѫ falsely

лъжьнъ *adj.* lying, false

льсть *f.* guile, cunning

лѣпота *f.* beauty; (Freis. III) pomp

лѣсъ *m.* wood, forest

лѣто *n.* year

любити **люблѭ любиши** *ipf.* to love

любо *conj.* or

любо...любо either...or

любодѣинъ *adj.* of fornication

любонищь *adj.* loving the poor, Gr. φιλόπτωχος

любъ *adj.* pleasant, pleasing

любы *f.* love

любы сътворити to commit adultery

людиѥ *m.pl. (coll.)* people

лютъ *adj.* terrible

лѫкавъ *adj.* evil

лѫкавьнъ *adj.* evil

М м ⰿ ⰿ

м = мыслите

м҃ = 40, **ⰿ** = 60

Магдалини *f.* the Magdalene

мало *adv.* little, few

маловѣръ *adj.* of little faith

маломощь *m.* poor man

малъ *adj.* small; minor

мало *adv.* a little, few

Иѣковъ Малъи James the Less

мамбриискъ *adj.* of Mamre

мамона *f.* Mammon

манастырь *m.* monastery

манъна *f.* manna

Мариинъ *adj.* of Mary

Мариꙗ, Марьꙗ *f.* Mary

Мартъ *m.* March

масло *n.* oil

мати *f.* mother

медъ *m.* honey

метати **метѫ (мещѫ, метаѭ) метеши (метаѥши)** *ipf.* to throw

мечь *f.* sword

миловати **милоуѭ милоуѥши** *ipf.* to have mercy (on)

милосрьдиѥ *n.* compassion

милосрьдовати **милосрьдоуѭ милосрьдоуѥши** *ipf.* to have mercy, feel compassion

милосрьдъ *adj.* merciful

милостивъ *adj.* merciful

милостивьнъ *adj.* merciful

милость *f.* mercy

милостыни *f.* alms, mercy

милъ *adj.* dear, pleasant

мимо *adv.* past

мимо ити (ходити) to pass by, away from

минѫти **минѫ минеши** *ipf.* to pass

миръ① *m.* world

миръ② *m.* peace

мирьно *adv.* peacefully

мирьнъ① *adj.* worldly, secular

мирьнъ② *adj.* peaceful

младеньць *m.* infant

младьньчь *adj.* of infants

младѣницѣ *m.* infant, babe

млъва *f.* shouting, tumult

млъвити **млъвлѭ млъвиши** *ipf.* to make a noise, disturbance

млъчати **мльчѫ мльчиши** *ipf.* to be silent

многоплодьнъ *adj.* fertile, prolific

мои *pron.* my

молитва *f.* prayer

молити (сѧ) **молѭ (сѧ) молиши (сѧ)** *ipf.* to beg, supplicate; pray

морьскъ *adj.* of the sea

морѥ *n.* sea

Мосеа *m.* Moses

мощи/мошти **могѫ можеши** *ipf.* to be able

Моѷси *m.* Moses

мразъ *m.* frost

мрьзъкъ *adj.* abominable

мрьтвъ *adj.* dead

мрьтвьць *m.* dead body, corpse

мрѣжа *f.* net

мъногажьды *adv.* many times

мъногъ *adj.* much, great, manifold, many

мъножицеѭ *adv.* many times

мъножьство *n.* multitude

мьзда *f.* reward

мьздоимьць *m.* tax-gatherer, publican

мьнии *comp. adj.* smaller, lesser; least

мьнѣти **мьнѭ мьниши** *ipf.* to think

мьнѣти сѧ *ipf.* to appear, seem

мьсть *f.* revenge

мьша *f.* mass

мъıслити **мъıшлѭ мъıслиши** *ipf.* to think

мъıсль *f.* thought

мъıшьца *f.* arm (-muscle)

мъıтарь *m.* publican, tax-collector

мъıтьница *f.* customshouse

мъıсль *f.* thought

мѣждю *adv.* between

мѣра *f.* measure

мѣрити **мѣрѭ мѣриши** *ipf.* to measure, mete

мѣсто *n.* place, spot

мѣсѧць *m.* month

мѣсѧчьнъ *adj.* lunatic

мѧкъкъ *adj.* soft, fat

мѫдити **мѫждѫ мѫдиши** *ipf.* to delay

мѫдрость *f.* wisdom

мѫдръ *adj.* wise

мѫжь *m.* man

мѫжьскъ *adj.* of man

мѫка *f.* torment

мѫченикъ *m.* martyr

мѫченица *f.* martyr

мѫчениѥ *n.* suffering, martyrdom

мѫчити **мѫчѫ мѫчиши** *ipf.* to torment

мѧтежь *m.* confusion; tumult

мѩнъна ⇒**манъна**

Ⰿ Ⱀ Ⱁ Ⱂ

Н Н Ѻ Ѻ

н = нашь

н҃ = 50, ѻ = 70

на *prep.* (*with loc.*) on; in; (*with acc.*) on to, against, for (of duration)

навести навєдѫ навєдєши *pf.* introduce, guide

навыкнѫти набыкнѫ набикнєши *pf.* to be accustomed

нагъ *adj.* naked

надъ *prep.* (*with acc.*) over, upon; (*with instr.*) over, above

наємьникъ ⇒**наимьникъ**

Назаретъ *m.* Nazareth

назаретьскъ *adj.* of Nazareth

назарѣнинъ *m.* Nazarene

наимьникъ, наємьникъ *m.* labourer, hireling

наити наидѫ наидєши *ipf.* to enter into, come upon

належати належѫ належиши *ipf.* to crowd upon

намѣстьникъ *m.* successor; representative

нападати ⇒**напасти**

напасти нападѫ нападєши *pf.* to fall upon, beat upon

напастъ *f.* temptation

творити напастъ use despitefully (Zogr., Mt 5:44)

напаꙗти ⇒**напоити**

напльнити напльнѭ напльниши *pf.* to fill

напоити напоѭ напоиши *pf.* to give to drink

направити направлѭ направиши *pf.* to direct

напьсати (написати) напишѫ напишєши *pf.* to write down, enroll

нарєщи/нарєшти нарєкѫ нарєчєши *pf.* to name, call, appoint

нарєшти сѧ *pf.* to be called

нарицати нарицаѭ/нарічѫ нарицаєши/нарічєши *ipf.* to name, call

нарицати сѧ *ipf.* to be named, called

народъ *m.* multitude, people

нардьнъ *adj.* of nard

насадити насаждѫ насадиши *pf.* to plant

насилєниѥ *n.* violence

наслаждати сѧ *ipf.* to enjoy

наслѣдити наслѣждѫ наслѣдиши *pf.* to inherit; to follow, imitate

наслѣдовати ⇒**наслѣдити**

наслѣдьникъ *m.* heir

наставьникъ *m.* teacher, master; leader

настати настанѫ настанєши *pf.* to come to pass

настоꙗти настоѭ настоиши *ipf.* to be present

настоꙗштъ present

насытити сѧ насыщѫ сѧ насытиши сѧ *pf.* to fill, satisfy

наоустити наоущѫ наоустиши *ipf.* to persuade

наоучити *pf.* to teach, instruct

наоучити сѧ *pf.* to learn, be taught

НАЧИНАТИ **начинаѭ начинаѥши** *ipf.* to begin

НАЧѦЛО *ipf.* beginning

НАЧѦТИ **начьнѫ начьнешеи** *ipf.* to begin

НАШЬ *pron.* our

НАѬТИ **наимѫ наимеши** *pf.* to hire

НЕ *adv.* not

НЕБЕСЬНЪ *adj.* of heaven, of the air

НЕБЕСЬСКЪ *adj.* heavenly, of heaven

НЕБО (нб҃-, неб҃-) *n.* heaven

НЕБО *conj.* for, as

НЕБЪІТИѤ *n.* non-existence, non-being

НЕБРѢЩИ **небрѣгѫ небрѣжеши** *ipf.* to neglect, disregard

НЕВИДИМО *adv.* invisibly

НЕВИДИМЪ *adj.* invisible

НЕВѢРЬНЪ *adj.* faithless

НЕГОДОВАТИ **негодоуѭ негодоуѥши** *ipf.* to be indignant, disaprove

НЕДѢЛꙖ *f.* Sunday; *acc. plur.* **nedela** (Freis. I) holy days (?)

НЕДѪГЪ *m.* disease

НЕЖЕ *conj.* than

НЕЗАВИДЬЛИВЪ *adj.* without envy

НЕЗЪЛОБИВЪ *adj.* innocent

НЕКЛЮЧИМЪ *adj.* useless, superfluous

НЕМИЛОСТИВЪ *adj.* merciless

НЕМОЩЬНЪ *adj.* weak

НЕМѢРЬНЪ *adj.* measureless, infinite

НЕНАВИДѢТИ **ненавиждѫ ненавидиши** *ipf.* to hate

НЕНАВИСТЬ *f.* hatred

НЕПЛОДЪІ *f.* barren (woman)

НЕПОВИНЬНЪ *adj.* innocent

НЕПОСРАМЛѤНЪ *adj.* without shame

НЕПЬЩЕВАТИ **непьщоуѭ непьщоуѥши** *ipf.* to think, believe

НЕПРАВЬДЬНЪ *adj.* unjust

НЕПРАЗДЬНЪ *adj.* pregnant

НЕПРИꙖЗНИНЬ *adj.* of the devil

НЕПРИꙖЗНЬ *f.* the evil one, the devil

НЕРѪКОТВОРЕНЪ *adj.* not made by hands

НЕЧИСТЬ *adj.* unclean, impure

НЕСТИ **несѫ несеши** *ipf.* to carry

НИ① *conj.* not; no

НИ② *adv.* neither; nor

НИЖЕ *comp.adj.* below

до ниже to the bottom

НИЗОУ *adv.* below

НИЗЪЛОЖИТИ **низъложѫ низъложиши** *ipf.* to put down

НИЗЪРИНѪТИ **низъринѫ низъринеши** *pf.* to throw down

НИКАКЪ *pron. adj.* no, not any

Никодимъ *m.* Nicodemus

Никола *m.* Nicholas

НИКОЛИ *adv.* never

НИКОЛИЖЕ *adv.* never

НИКЪТО *adv.* some, a certain

НИКЪТОЖЕ *adv.* no one

НИКЪІИ *pron. adj.* no, none

НИЩЕТА *f.* poverty

НИЩЬ *adj.* poor; beggar

НИЦЪ *adj.* ἐπὶ προσώπον
паде ниць fell on his face

НИЧЬТО *pron.* nothing

НИЧЬТОЖЕ, ничьже *pron.* nothing

НИЧЬЖЕ ⇒**НИЧЬТОЖЕ**

НОГА *f.* leg, foot

НОЖЬ *m.* sword; knife

НОСИТИ ношѫ носиши *ipf.* to carry, bear

НОЩЬ *f.* night

НОЩЬНЪ *adj.* nightly, of night

НОЩНѬ *adv.* by night

НЪ *conj.* but

НЫНѢ *adv.* now

НѢДРА *n. pl.* bosom

НѢКЪТО *pron.* some, a certain

НѢКЫ *pronominal adj.* a certain

НѢМЪ *adj.* dumb

НѢЧЬТО *pron.* something, anything

НѪДЬМИ *adv.* of necessity

НѪЖДА *f.* necessity

НѪЖДЬНЪ, ноуждьнъ *adj.* necessary

О о Э э

о = онъ

$\vec{о}$ = 70, Э = 80

о *prep.* (*with acc.*) on, by; (*with loc.*) about, concerning; around, by

о, ѡ *interjection* oh!

ОБА, обѣ *dual num.* both

ОБАЧЕ *conj.* or *adv.* but, yet, after, all, only

ОБИМАТИ *ipf.* to gather, pick (fruit)

ОБИТИ① (< **об-вити**)
обиѭ обиѥши *ipf.* to wind, wrap

ОБИТИ② **обидѫ ибижеши** *ipf.* to surround, walk around; go round, circulate

ОБИТѢЛЬ *f.* lodging, inn

ОБЛАСТЬ *f.* power, authority

ОБЛАЧИТИ СѦ *ipf.* to dress

ОБЛЕЩИ *ipf.* to dress

ОБЛИЧАТИ *ipf.* to accuse

ОБЛИЧИТИ *ipf.* to accuse, denounce
обличити сѧ *ipf.* to be accused, denounced

ОБЛОБЫЗАТИ *ipf./pf.* to kiss

ОБЛѢЩИ *ipf.* to clothe
облѣщи сѧ въ (*with acc.*) to put on (clothes)

ОБНИЩАТИ *ipf.* to become poor

ОБНОВИТИ *pf.* to renew

ОБРАЗЪ *m.* image, form

ОБРАТИТИ *pf.* to turn
обратити сѧ to turn

ОБРѢЗАТИ обрѣжѫ обрѣжеши *ipf.* to circumcise

ОБРѢСТИ *ipf.* to find

ОБРѢТАТИ ⇒**ОБРѢСТИ**

ОБРѪЧИТИ *ipf.* to betroth

ОБОУТИ оубоуѭ оубоуѥши *pf.* to put someone's shoes on

ОБОУѤТИ *pf.* to become foolish; to become tasteless

обычаи *m.* custom

обѣдовати *ipf.* to dine

обѣтъ *m.* vow, promise

обѣщати (сѧ) *pf.* to promise

обѣщевати (сѧ) *ipf.* to promise

обѧзати (<об-в-) **обѧжѫ обѧжеши** *pf./ipf.* to bind

обѧти обьмѫ обьмеши *pf.* to comprehend, apprehend, take, receive

овогда *adv.* then

овогда...овогда now...now, sometimes...sometimes

овощьнъ *adj.* of fruit

овъ, ова, ово *pron.* that

овъ...овъ the one...the other

ова...ова some...others

овьнъ *m.* ram

овьца *f.* sheep

овьчь *adj.* of a sheep, sheep's

огнь *m.* fire

огньнъ *adj.* fiery, of fire

оградити *pf.* to fence, guard

огрѧсти *ipf.* to go round; come round

лѣта огрѩдѫщѣ/огрѧдѫща annually

одежда *f.* clothing, raiment

одръжати *ipf.* to seize, hold

одръ *m.* bed

одѣаниѥ, одѣаниѥ *n.* clothing

одѣти/одѣꙗти *pf.* to clothe

оженити сѧ *pf.* to marry (of a man)

ожещи ожегѫ ожежеши *pf.* to burn

ожити оживѫ оживеши *pf.* to come to life

озаꙗти сѧ озаꙗѭ озаꙗѥши *ipf.* to be enlightened (Euch 26,10 † **озарѣетъ сѧ**)

оклеветати *ipf./pf.* to slander

око *n.* eye

оковати *pf.* to fetter

окованъ prisoner

оконьчати *pf.* to conclude, complete, perfect

окрьсть *adv. or prep.* round about, near by

олътарь *m.* altar

олѣи, єлеи *m.* oil

омочити *pf.* to dip

омразити сѧ *pf.* to become odious, arouse disgust

онъ *pron.* that (= *ille*); he

оплатъ *m.* offering, host (cf. Lat. *oblata*, OHG *oblât*).

опона *f.* curtain

оправъдати *ipf./pf.* to justify

оправьданиѥ *n.* justification, ordinance

оправьдити *pf.* to justify

опрѣснъкъ *n.* unleavened bread

опрѣти/опьрѣти сѧ *pf.* to be supported (by, *dat.*); to beat against (*dat.*)

опоустити *pf.* to lay waste

орѫжиѥ *n.* weapon

осиꙗти *pf.* to shine upon

оскврьнити осквръньѫ осквръниши *pf.* to defile

осквръннти сѧ to defile oneself

оскрьбѣти оскръблѭ оскръбиши *pf.* to become grieved

ОСЛАБИТИ **ослаблѫ ослабиши** *pf.* to weaken

ОСЛАБЛѤНЪ *m.* paralyzed man

ОСЛАБѢТИ *ipf./pf.* to become weak

ОСЛѢПЪНѪТИ *pf.* to grow blind

ОСМЪ *num.* eighth

ОСНОВАТИ **осноуѫ осноуѥши** *pf.* to found

ОСОЛИТИ **осолѭ осолиши** *ipf.* to salt

ОСТАВИТИ **оставлѭ оставиши** *pf.* to leave, forsake; to permit

ОСТАВЛꙖТИ **оставлꙗѭ оставлꙗѥши** *ipf.* to leave, let

ОСТАВѤЛЕНИѤ *n.* remission, forgiveness

ОСТАТИ **останѫ останеши** *pf.* to remain; to abandon (*with gen.*)
остати ѥѭ Mar., Mk 14:6 leave her alone

ОСТРОГЪ *m.* stake

ОСТѪПИТИ *pf.* to move off, move away

ОСѢНИТИ **осѣнѭ осѣниши** *pf.* to overshadow

ОСѪДИТИ **осѫждѫ осѫдиши** *pf.* to judge, condemn

ОСѪЖДАТИ **осѫждаѭ осѫждаѥши** *ipf.* to judge, condemn

ОТВРѢСТИ **отврьѕѫ отврьѕеши** *pf.* to open

ОТИТИ **отидѫ отидеши** *pf.* to depart, go away

ОТРОКОВИЦА *f.* maiden, girl

ОТРОКЪ *m.* child; servant

ОТРОЧИЩЬ *n.* child

ОТРОЧѦ *n.* child

ОТЪ, Ѡ, Ѿ *prep.* (*with gen.*) from, away from, of
отъ селѣ from henceforth
отънѥлиже whence, from which

ОТЪВРАТИТИ **отъвращѫ отъвратиши** *pf.* to turn away

ОТЪВРѢСТИ ⇒**ОТВРѢСТИ** *ipf.* to open

ОТЪВРѢЩИ **отъврьгѫ отъврьжеши** *pf.* to cast away
отъврѣсщи сѧ (*with gen.*) to deny

ОТЪВѢЩАВАТИ **отъвѣщаваѭ отъвѣщаваѥши** *ipf.* to answer

ОТЪВѢЩАТИ **отъвѣщаѭ отъвѣщаѥши** *pf./ipf.* to answer

ОТЪДАТИ **отъдамь отъдаси** *pf.* to give away, surrender

ОТЪКѪДОУ *adv.* whence

ОТЪЛОЖИТИ **отъложѫ отъложиши** *pf.* to put off, reject

ОТЪЛѪЧИТИ *pf.* to cut off, separate

ОТЪМЕТАТИ СѦ *ipf./ipf.* to deny

ОТЪНОСИТИ СѦ *ipf.* to be carried away (Supr 127, 26-27 †)

ОТЪНѤЛИЖЕ ⇒**ОТЪ**

ОТЪНѪДЬ *adv.* at all

ОТЪНѬДѢЖЕ ⇒**ОТЪ**

ОТЪПАСТИ **отъпадѫ отъпадеши** *i pf.* to fall

ОТЪПОУСТИТИ **отъпоущѫ отъпоустиши** *pf.* to send away, yield, to release; forgive

ОТЪПОУЩАТИ **отъпоущаѭ отъпоущаѥши** *ipf.* to send away, yield, to release; forgive

ОТЪПОУЩЕНИѤ *n.* remission, forgiveness

отъринѫти **отърнгнѫ отърнгнеши** *pf.* to reject

отърочьнъ *adj.* absent

имѣи мѧ отърочьна count me out

отъселѣ *adv.* henceforth

отъсѣщи **отъсѣкѫ отъсѣчеши** *pf.* to cut off

отѧти/отъимати **отьмѫ/отъимѫ отьмеши** *pf.* to take away

отьць *m.* father

отьчьствиѥ *n.* family, tribe

оцьтъ *m.* vinegar

оцьтьнъ *adj.* of vinegar; mingled with myrrh (Mar., Mk. 15:23)

оцѣпати **оцѣпаѭ оцѣпаѥши** *ipf.* to stiffen

оцѣстити **оцѣщѫ оцѣстиши** *pf.* to purge, purify

очистити **очищѫ очистиши** *pf.* to cleanse, purify

П п Ҁ ҁ

п = покои

п҃ = 80, ҁ҃ = 90

Павьлъ (Паѵлъ) *m.* Paul

пагоуба *f.* destruction

пажить *f.* pasture

пакость *f.* harm

пакы *adv.* again

памѧть *f.* memory, memorial, monument

папа *m.* pope

папежь *m.* pope

параскевьћи *f.* the Preparation (Gr. παρασκευή)

паска ⇨**пасха**

пасти① **(сѧ)** **падѫ падеши** *pf.* to fall

пасти② **пасѫ пасеши** *ipf.* to guard, keep, pasture

пастоухъ *m.* shepherd

пастырь *m.* shepherd

пасха *f.* Easter; Passover

патриарховъ *adj.* of the patriarch

патриархъ *m.* patriarch

патриаршьскъ *adj.* of the patriarch

патриаршьство *n.* patriarchate, office of patriarch

паче *adv.* more, rather

Петръ *m.* Peter

пещи **пекѫ печеши** *ipf.* to bake, burn

пещи сѧ *ipf.* to be anxious about (*instr.* or **о**)

печаль *f.* grief

печальнъ *adj.* sad, downcast

пешти сѧ ⇨**пещи сѧ**

Пилатъ *m.* Pilate

писмѧ *n.* letter; jot

писати ⇨**пьсати**

пистикии *f.* (Mar., Mk 14:3) = Gr. πιστική (νάρδος), *adj.* genuine, *probably made into a noun in error by the translator*

пити **пьѭ пьѥши** *ipf./pf.* to drink

питѣти **питѣѭ питѣѥши** *ipf.* to feed

пища *f.* food

плакати (сѧ) плачѫ плачеши *ipf.* to weep

плащаница *f.* linen clothe, shirt

плачь *m.* weeping

плодъ *m.* plod

плънъ *adj.* full

плъть *f.* flesh

плътьскъ *adj.* of the flesh

пльвати плюѭ плюѥши *ipf.* to spit

пльть ⇒**плъть**

плѣва *f.* chaff

плѣвелъ, плѣвели *m.* weed

плѣмѧ *n.* tribe, race

плѣнъ *m.* captivity

по *prep.* (*with acc.*) throughout; (with dat.) along, aobut; according to; (*with numerals*) ... each; (*with loc.*) after
по нѥже as, forasmuch as
по томоу **botomu** (Freis. II), therefore

побъдѣти побъждѫ побъдиши *pf.* to watch, wake

повелѣниѥ *n.* order, command

повелѣти повелѭ повелиши *pf.* to order, command

повиновати сѧ повиноуѭ сѧ повиноуѥши сѧ *ipf.* to submit

повиньнъ *adj.* guilty

повити повиѭ повиѥши *ipf.* to wrap, swaddle

повѣдати повѣдаѭ повѣдаѥши *ipf.* to relate, tell, proclaim

повѣдѣти *pf.* to tell, relate

повѣлѣниѥ *n.* decree

повѣсити повѣшѫ повѣсиши *ipf.* to tell

повѣсть *f.* narrative, tale

поганинъ *adj.* pagan

поганьскъ *adj.* pagan, heathen

пограбати/погрѣбати пограбаѭ пограбаѥши *ipf.* to bury

погребениѥ *n.* burial

погрети погребѫ погребиши *pf.* to bury

погоубити погоублѭ погоубиши *pf.* to destroy

погыбати ⇒**погыбнѫти**

погыбнѫти погыбнѣ погыбнеши *pf.* to perish

подати подамь подаси *pf.* to give, present, grant

подвигнѫти *ipf.* to move, to stirr

подвигнѫти сѧ *ipf.* to hasten

подвиѕати сѧ *ipf.* to move oneself, to struggle

подобати *ipf.* to be fitting, necessary

подобати сѧ to be like

подобити *ipf.* to liken, make similar; to be due, fitting
подобити сѧ to resemble, agree, be like

подобьнъ *adj.* similar, convenient
въ подобъно врѣмѧ (Mar., Mk 14:11 = Gr. εὐκαίρως)

подражати/подрьжати
подражаѭ подражаѥши *ipf.* to mock

подроугъ *m.* neighbour, companion

подрьжати ⇒**подражати**

подъ *prep.* (*with acc. and instr.*) under

подъкопавати *ipf.*

⇨подъкопати

ПОДЪКОПАТИ подъкопаѭ подъкопаѥши *pf.* undermine, dig through

ПОДЪНЕБЕСЬСКЪ *adj.* (under-the-heavens =) earthly

ПОДЪНОЖИѤ *n.* footstool

подъпѣга ⇨потъпѣга

ПОДЪРЪІТИ подърънѭ подърыѥши *pf.* to undermine

ПОЖИДАТИ/ПОЖЬДАТИ пожидѫ/пожьдѫ пожидеши/пожьдеши *pf.* to wait

ПОЗДѢ *adv.* late

ПОЗНАТИ познаѭ пожидаѥши *pf.* to know, to get to know

ПОЗОБАТИ *pf.* to peck

ПОЗЪВАТИ *ipf.* to invite, summon

ПОИМАТИ *ipf.* to take, marry

ПОКАДИТИ *pf.* to burn incense

ПОКАЗАТИ *pf./ipf.* to show

ПОКАꙖЗНЬ *f.* repentace

ПОКАꙖТИ СѦ *pf./ipf.* to repent

ПОКЛАНѢНИЕ, покланꙗние *n.* worship, adoration

ПОКЛАНꙖТИ (СѦ) *ipf.* to bow down

ПОКЛОНИТИ (СѦ) *pf.* to bow down, stoop down; to worship (*with dat.*)

ПОКОИ *m.* rest

ПОКРОВЪ *m.* covering, shelter

ПОКРЪІВАТИ *ipf.* to cover

ПОКЪІВАТИ *ipf.* to shake (*with instr.*)

ПОЛАГАТИ *ipf.* to lay, lay down, establish

ПОЛЪ① *m.* sex

ПОЛЪ② *adj.* half

полъ дьне midday

полъ нощи midnight

ПОЛЬЅА, польза *f.* advantage, profit

ПОМАВАТИ *ipf.* to make signs

ПОМАЗАТИ *ipf.* to anoint

ПОМАНѪТИ *pf.* to make signs, indicate

ПОМЕСТИ *pf.* to sweep

ПОМИЅАТИ *ipf.* to blink, to nod

ПОМИЛОВАТИ *pf.* to have mercy on

ПОМОЛИТИ СѦ *pf.* to pray

ПОМОЩИ *pf.* to help

ПОМОЩЬ *ipf.* help

ПОМОЩЬНИКЪ *m.* helper

ПОМОУДИТИ *pf.* to delay, linger

ПОМЬНѢТИ *ipf./pf.* to remember

ПОМЪІСЛИТИ *pf.* to think, reason

ПОМЪІШЛꙖТИ *ipf.* to reflect

ПОМЪІШЛѤНИѤ *n.* thought

ПОМѦНѪНИ/ПОМѢНѪТИ СѦ *pf.* to remember

ПОНОШЕНИѤ *n.* reproach

ПОПЕЛЪ *m.* ashes

ПОПИРАТИ попираѭ попираѥши *ipf.* to suffer

ПОПЬРАТИ поперѫ попереши *pf.* to trample (on)

ПОРАЗИТИ поражѫ порѫгаѥши *pf.* to smite, kill

ПОРѪГАТИ СѦ *pf./ipf.* to deride, blaspheme

ПОРѪЧИТИ порѫгаѭ порѫгаѥши *pf.* to commend, entrust

послоужити *ipf.* to serve

послоушати *ipf.* to listen (to); obey

послѣдовати *ipf.* to follow

послѣдь *adv.* later, afterwards

послѣдьнь *adj.* last

послѣдьнꙗ last state

посрамити *ipf.* to shame, put to shame

поставити *ipf.* to put, place, dispose of, appoint

поставлꙗти ⇒**поставити**

постити сѧ *ipf.* to fast

постигнѫти *ipf.* to anticipate

постити сѧ **пощѫ сѧ, постиши сѧ** *ipf.* to fast

пострадати *ipf.* to suffer

пострашити *pf.* to complain

постъ *m.* fast

посълати *ipf.* to send

посѣкати *ipf.* to cut down

потрѣба *f.* need

потрѧсти *ipf.* to shake

потъкнѫти сѧ *ipf.* to stumble

потъпѣга *f.* divorced woman

похвала *f.* praise, glory

похоть *f.* will, lust, desire

похризмити *ipf.* to anoint

пощѧдѣти *ipf.* to spare, have mercy

почивати *ipf.* to rest

почисти *ipf.* to honour; to read; *g.pl. p.part.pass.* **po†tenih** (Freis. I) recite

почитати *ipf.* to read

почрѣти *ipf.* to draw (water)

почьтение *n.* high honour (Gr. ἡ τῆς τιμῆς ὑπερβολή)

поꙗсати *ipf.* to gird

поꙗсати сѧ *ipf.* to gird oneself

поꙗсти **поꙗмь поꙗси** *ipf.* to devour

поꙗсъ *m.* girdle

поѩти **поимѫ поимеши** *ipf.* to take; impress

правъ *adj.* straight; right

правьда *f.* righteousness, justice

правьдивъ *adj.* just, righteous

правьдьникъ *m.* just man

правьдьнъ *adj.* just, righteous

правѣ *adv.* rightly

праздьнъ *adj.* empty

праздьньство *n.* leisure; festival day

прапрѫдъ *m.* purple

при *prep.* (*with loc.*) by, near

приближати ⇒**приближити**

приближити сѧ *ipf.* to approach, be at hand

прибытъкъ*m.* profit, gain

прибѣгати *ipf.* to take refuge (with, **къ**)

привалити *ipf.* to roll (up to)

привести *ipf.* to bring (up, to)

привидѣниѥ *n.* spectre

привлѣшти *ipf.* to drag in

приводити *ipf.* to bring

придѫтъ ⇒**прѧсти**

призракъ *m.* ghost

призъвати *ipf.* to summon, call (together)

призьрѣти *ipf.* to look upon

преимати *ipf.* to receive

приключаи *m.* happening, coincidence

прикоснѫти сѧ *ipf.* to touch (*with loc.*)

прикрывати *ipf.* to cover

прилежати *ipf.* to take care of, look after

приложити *ipf.* to add to (*loc.*)

принести *ipf.* to bring, offer

приникнѫти *ipf.* to incline

приносъ *m.* offering, oblation

припасти *ipf.* to come up

приобрѣсти *ipf.* to find, acquire

прискръбьнъ *adj.* very sorrowful

присно *adv.* always

пристрашити *ipf.* to frighten

пристѫпити *ipf.* to come up, approach

присѣдѣти *ipf.* to remain by, to sit near

присѣтити *ipf.* to visit

прити *ipf.* to come, arrive (on foot)

прити въ слѣдъ to follow

притъчꙗ *f.* parable

приходити *ipf.* to come

причисти *ipf.* to reckon

причѧстиѥ *n.* participation

приѩти *ipf.* to take, receive; to help (Zogr., L 1:54 = Gr. ἀντιλαμβάνομαι)

пробости *ipf.* to pierce

продати *ipf.* to sell

прозьрѣти *ipf.* to regain one's sight

проказити *ipf.* to spoil

прокаженъ leprous

проклѧти *ipf.* to curse, swear

прикрывати *ipf.* to cover

пролити *ipf.* to spill

проливати ⇨**пролити**

проповѣдати ⇨**проповѣдѣти**

проповѣдѣти *ipf.* to preach, proclaim

поприще *n.* mile, league

пропѧти **пропьнѫ пропьнеши** *ipf.* to crucify

пропѧтиѥ *n.* crucifixion

прорещи *ipf.* to prophesy

пророкъ *m.* prophet

пророчица *f.* prophetess

пророчьствовати *ipf.* to prophesy

просвѣтити *ipf.* to light, illuminate

просвѣтити сѧ to shine

просвѣщати ⇨**просвѣтити**

просити *ipf.* to ask (for)

прославити *ipf.* to glorify

прославити сѧ *ipf.* to be glorified

просльзити сѧ *ipf.* to weep, burst into tears

просмраждати *ipf.* to disfigure

пространъ *adj.* extensive

простръти *ipf.* to sread out, develop

простъ *adj.* simple, single

противити сѧ *ipf.* to resist

противъ *prep.* (*with dat.*) against

противьнъ *adj.* opposed; disobedient (ἀπειθεῖς Zogr. L 1:17)

противѫ *prep.* (*with dat.*) against

протръгнѫти сѧ *ipf.* to be torn

противѫ *prep.* (*with dat.*) towards, to meet

проходити *ipf.* to go about, through

прочии *adj.* remaining
 съпите прочеѥ (Mar., Mk 14:41) sleep on

прошениѥ *n.* asking

проꙗвлꙗвати *ipf.* to reveal

пръвъ, прьвъ *adj.* first
 пръвѣи *comp.* prior, earlier

пръпьрище *n.* mile

прьвѣньць *m.* first-born son

прѣбывати *ipf.* to remain, continue, abide

прѣбыти *ipf.* to abide, stay

прѣвести *ipf.* to bring over

прѣгъıбати *ipf.* to bend

прѣдадителѥвъ *adj.* of a traitor

прѣданиѥ *m.* tradition

прѣдати *ipf.* to betray, to deliver; to hand over, give up

прѣдаꙗти *ipf.* to give up, surrender

прѣдивьнъ *adj.* most wonderful

прѣдрагъ *adj.* very precious

прѣдъ *prep.* (*with acc. and instr.*) before (*of place or time*)

прѣдъдвориѥ *n.* porch

прѣдъити *ipf.* to precede, go before

прѣдътеча *m.* forerunner

прѣдѣлъ *m.* territory, region; frontier

прѣжде① *adv.* formerly

прѣжде② *prep.* (*with gen.*) before

прѣзьрѣти *ipf.* to overlook, disdain

прѣимьникъ *m.* successor

прѣити прѣидѫ прѣидеши *ipf.* to go on, forward, over, through; to cross (on foot); to pass away

прѣложениѥ *n.* translation

прѣложити *ipf.* to transfer, change; to translate

прѣломити *ipf.* to break

прѣлюбы *ipf.* adultery

прѣмилостивъ *adj.* most merciful

прѣмо *prep.* (*with dat.*) opposite, against

прѣмоудити *ipf.* to delay, linger

прѣмѫдрость *f.* wisdom

прѣмѫдръ *adj.* most wise

прѣнести *ipf.* to transfer, carry over

прѣобразити *ipf.* to transform, transfigure

прѣподобиѥ *n.* holiness, sanctity

прѣподобьнъ *adj.* venerable, holy, saintly

прѣпоꙗсати сѧ *ipf.* to girdle oneselft

прѣпростъ *adj.* simple, plain

прѣсвѧтъ *adj.* most holy

прѣселение *n.* exile; migration

прѣспѣти *ipf.* to achieve

прѣставити сѧ *ipf.* to be transferred; to depart from this life, die (Prag Fr.)

прѣставлениѥ *n.* tranference; death

прѣстати *ipf.* to stop

прѣстолъ *m.* throne

прѣстоꙗти *ipf.* to stand by

прѣстѫпати *ipf.* to transgress

прѣстѫпити *pf.* to transgress

прѣтити *ipf.* to threaten, scold (*with dat.*)

прѣторъ *m.* praetorium

прѣтрьпѣти *ipf.* to suffer

прѣтъкнѫти *ipf.* to knock, bump

прѣфациꙗ *f.* preface, introductory prayer (Lat. *praefatio*)

прѣчистъ *adj.* most pure

прѣꙗти прѣимѫ прѣимеши *ipf.* to receive, take

прѧсти прѧдѫ прѧдеши *ipf.* to spin

псалмъ, псалъмъ *m.* psalm

поустити поущѫ поустиши *ipf.* to let, leave; to utter; to put away

поустошь *f.* vain things

поустꙑни *f.* desert, wilderness

поустъ *adj.* deserted, lonely

поущати *ipf.* let, leave, put away

пъприще ➺**поприще** *n.* mile, league

пътица *f.* bird

пьрꙗ *f.* dispute

пьсати *ipf.* to write

пьсъ *m.* dog

пьшеница *f.* wheat

пѣнѧѕь *m.* penny, *denarius*

пѣснь *f.* song

пѣсъкъ *m.* sand

пѣти поѭ поѥши *ipf.* to sing

пѧтикости *f.* Pentecost, Whisuntide

пѧть *num.* five

пѫто *n.* fetter

пѫть *m.* path, way, road

пѩтътикостиꙗ
➺**пѧтикости**

Ρ ρ Ⰼ ⰼ

ρ = **рьци**

ρ̄ = 100, Ⰼ = 100

раба *f.* handmaid, servant

работати *ipf.* to work, (*with dat.*) serve

рабъ *m.* slave, servant

рабꙑни *f.* maidservant

равви *m.* master, Rabbi (Gr. ῥαββί)

равъвии *m.* rabbi G

равьнъ *adj.* equal, alike

ради *prep.* (with gen.) on account of, for

радовати *ipf.*
радовати сѧ to rejoice
радоуи сѧ hail! (Gr. χαίρε!)

радость *f.* joy

радостьнъ *adj.* joyous, glad

радоща *f.* joy

радъ *adj.* willing(ly), glad(ly)

радьма *adv.* because of

раждати *ipf.* to give birth

раждещи *ipf.*to inflame

  раждещи сѧ *ipf.* to burn

раꙁарꙗти ⇒**раꙁорити**

раꙁбои *m.* robbery; murderer

раꙁбоиникъ *m.* robber

раꙁбѣгнѫ сѧ *ipf.* to disperse, be scattered

раꙁводити *ipf.* to divide, open

раꙁвращати *ipf.* to lead astray

раꙁвращенъ *adj.* depraved

раꙁвѣ *prep.* (*with gen.*) other than, except, saving for

раꙁгорити *ipf.* to destroy

раꙁдроушениѥ *n.* destruction

раꙁдрѣшити *ipf.* to unloose

раꙁдьрати *ipf.* to tear (up)

раꙁдѣлити *ipf.* to divide up

  раꙁдѣлити сѧ *ipf.* to be divided

раꙁличьнъ *adj.* different

раꙁорити *ipf.* to break, destroy

раꙁоумъ *m.* understanding

раꙁоумѣвати ⇒**раꙁоумѣти**

раꙁоумѣти *ipf.* to understand

раи *m.* paradise

рак'ка Gr. ῥακά empty, follish (from Aramaic, *lit.* 'spitting')

распѫтиѥ *n.* cross-roads

растачати *ipf.* to waste

расти *ipf.* to grow

расточити *ipf.* to scatter

раꙁтрьгнѫти *ipf.* to tear to pieces, rend

раꙁтрьѕати ⇒**раꙁтрьгнѫти**

раꙁтьлѣти *ipf.* to rot, be corrupted

расѣꙗниѥ *n.* dispersion

рачити *ipf.* to deign, vouchsafe

ребро *n.* rib

ремень *m.* thong, latchet

рещи *pf.* *(seldom ipf.)* to say

риꙁа *f.* garment, coat

риꙁьница *f.* treasury

риꙁьно *n.* garment

римьскъ *adj.* Roman, of Rome

Риѱимиꙗ *f.* Rhipsimia

рованниꙗ *f.* gift, offering

рогъ *m.* horn

родити *ipf.* to give birth (to), bear

  родити сѧ *ipf.* to be born

родъ *m.* generation

рождениѥ *n.* relations, kin

рождьство, роꙁъство (Prague Fr.) *n.* birth

роꙁъсо (Prague Fr.) *scribal error for* **роꙁъство** = **рождьство**

ротити сѧ *ipf.* to swear an oath, curse

роумьскъ *adj.* Roman, of Rome

рьвьниѥ *n.* jealousy

рыба *f.* fish

рыбарь *m.* fisherman

рыбица *f.* little fish

рыдати *ipf.* to lament

рѣдъкъ *adj.* scarce
redka zloveza (Freis. I) few (?) words

рѣꙁа *f.* cut

рѣка *f.* hand

рѣчь *f.* speech

рѣпии *m.* thistle

рѣснотивьнъ *adj.* true

рѧдъ *m.* order

рѫгати сѧ *ipf.* to laugh at, mock; (*with dat.*) to blaspheme

рѫка *f.* hand

рѫкотворенъ *adj.* made by hands

рѵфовъ *adj.* of Rufus

С с Ⱄ ⱄ

с = слово

с҃ = 200

савахтани (Aramaic) thou hast forsaken me

Савекъ *m.* Sabek

садити **саждѫ садиши** *ipf.* to plant

сакеларии, сакеларь *m.* treasurer

Саломи *f.* Salome

самарѣнинъ *m.* Samaritan

самовидьцъ *m.* eyewitness (Gr. αὐτόπτης)

Самоилъ *m.* Samuel

самъ **сама само** *pronomial adj.* self

свинии, свиниꙗ *f.* swine

свинъ *adj.* of swine

свои *pron.* his, her (own)

свьтѣти (сѧ) *ipf.* to shine

свѣтидльна ⇨**свѣтильна**

свѣтильна *f.* hymn
(Gr. φωταγωγικόν [τροπάριον])

свѣтильникъ *m.* lamp

свѣтити **свѣщѫ свѣтиши** *ipf.* to shine

свѣтоносьнъ *adj.* light-bringing

свѣтъ *m.* light; world

свѣтьлъ *adj.* light, bright

свѣтильникъ *m.* lamp, light

свѣща *f.* light, fire (= Gr. φῶς Mar., Mk 14:54)

свѣщьникъ *m.* lamp-stand

свѧтити **свѧщѫ свѧтиши** *pf./ipf.* to hallow, sanctify

свѧтъ *adj.* holy

се *interjection* lo! behold!

седмерицеѭ, седморицеѭ *adv.* sevenfold

седьмь *num.* seven

секыра *f.* axe

село *n.* settlement; field; country

сельнъ *adj.* of the field

селѣ ⇨**отъ**
до селѣ up to now
от селѣ from now on, henceforth

сестра *f.* sister

Сидонъ *m.* Sidon

Сиавна (Supr.) *scribal error for* **Силвиꙗ**

сикера *f.* intoxicating beverage, Gr. σικέρα ⇨**квасъ**

сила *f.* strength, force, power

Силвига *f.* Silvia

силоуамль *adj.* of Siloam

сильнъ *adj.* strong, mighty

Симонъ *m.* Simon

Сионъ *m.* Zion

Сирига *f.* Syria

сигати **сигаѭ сигаѥши** *ipf.* shine

сии, сьи *pron.* this

сирота *f.* orphan

сирьскъ *adj.* Syrian

сиць *pron.* such, like this

скандалъ, скандѣлъ *m.* scandal, offence

сквозѣ *adv.* through

скврьнити **скврьнѭ скврьниши** *ipf.* to defile

скврьность *f.* stain, pollution

скоро *adv.* quickly; soon

скотъ *m.* beast

скрьбь *m.* grief

скрьбьнъ *adj.* distressed, afflicted

скрьбѣти **скрьблѭ скрьбиши** *ipf.* to grieve

скрьжьтъ *m.* gnashing

скѫдьльникъ *m.* pitcher

слава *f.* glory

славити **славлѭ славиши** *ipf.* to glorify, praise

славьнъ *adj.* famous, excellent

сладъкъ *adj.* sweet

слово *n.* word, thing said, reason (Gr. λόγος)

словѣньнъ *m.* Slav

словѣньскъ *adj.* Slavonic

слоуга *m.* servant, officer, minister

слоужити **слоужѫ слоужиши** *ipf.* to serve

слоужьба *f.* service

слоухъ *m.* hearing, report

слъньце *n.* sun

сльза *f.* tear

сльзьнъ *adj.* tearful, sad

слышати **слышѫ слышиши** *ipf./pf.* to hear

слѣдъ *m.* trace, footstep
въ слѣдъ (*with gen.*) after, behind

слѣпъ *adj.* blind

смокы *f.* fig

смѣгати сѧ *ipf.* to laugh

снѣгъ *m.* snow

собота, сѫбота *f.* Sabbath

солило *n.* dish

соломонь *adj.* of Solomon

Соломонъ *m.* Solomon

соль *f.* salt

сопьць *m.* flute-player

Сотона *m.* Satan

сотонинъ *adj.* of Satan

спасениѥ *n.* salvation

спасти сѧ *ipf.* to be saved

спира *f.* cohort, unit (of soldiers), Gr. σπεῖρα

спыти *adv.* vainly, without cause

спѫдъ *m.* bushel

срачица *f.* tunic, cloak

срьдьце *n.* heart

срѣда *f.* centre, midst

стадии *m.* *stadion*, a stade

стадо *n.* flock

старость *f.* old age

старъ *adj.* old

старьць *m.* elder

старѣишина *m.* captain

стати **станѫ станеши** *pf.* to stand, come to stand

степеньнъ *adj.* of steps, of degrees

столъ *m.* throne; table

стоꙗти **стоѭ стоиши** *ipf.* to stand

страдати **страждѫ страждеши** *ipf.* to suffer

стража *f.* watch, guard

страна *f.* region, country

страньнъ *adj.* strange, alien, foreign

страстъ *f.* suffering, torment.

страхъ *m.* fear

строити **строѭ строиши** *ipf.* to prepare, arrange

строѥниѥ *n.* building

строꙗти *ipf.* to arrange

строупъ *m.* wound

стрѣщи **стрѣгѫ стрѣжеши** *ipf.* to guard, keep

стоужль ⇒**стоужль**

стъгна *f.* street

стьѕа, **стьꙁа** *f.* path, way

соуи *adj.*

в соуѥ in vain (Ps Sin 39:5 †)

соухъ *adj.* dried, withered

соушити **соушѫ соушиши** *ipf.* to dry

съ *prep.* (*with instr.*) with; (*with gen.*) from, down from

събирати **събираѭ събираѥши** *ipf.* to gather

съблажнꙗти ⇒**съблаꙁнити**

съблаꙁнити *pf.* to lead astray, offend; to tempt to evil

съблаꙁнити сѧ to give in to temptation

съблаꙁнъ *m.* offence

съблюсти *ipf.* to guard, preserve

съблѣщи *ipf.* to undress, strip

събьрати ⇒**събирати**

събыти сѧ **събѫдѫ сѧ събѫдеши сѧ** *pf.* to be fulfilled, come to pass

съврьшити *ipf.* to perfect, complete, fulfil

съврьшенъ perfect

съвыше *adv.* from above

съвѣдѣтель *m.* witness

съвѣдѣтельство *n.* testimony, witness

съвѣдѣтельствовати **съвѣдѣтельствоуѭ съвѣдѣтельствоуѥши** *ipf./pf.*(*rarely*) to testify, bear witness (to)

съвѣдѣти **съвѣмь съвѣси** *ipf.* to be aware of, understand

съвѣтъ *m.* council

съвѣтьникъ *m.* counsellor

съвѧꙁати *ipf.* to bind

съвѧꙁьнь *m.* prisoner

съгрѣшати ⇒**съгрѣшити**

съгрѣшениѥ *n.* offence, trespass

съгрѣшити *ipf.* to sin

съгрѣꙗти *ipf.* to warm

съдравиѥ *n.* health

съдѣлати *ipf.* to do

съꙁьданиѥ *n.* creation

съꙁидати *ipf.* to build

съкаꙁати *ipf.* to explain, relate, make known

съконъчаниѥ *n.* end

съконьчати *ipf.* end, finish

съконьчевати *ipf.* to finish

съкровище *n.* treasure

съкроушати сѧ *ipf.* to shatter, to smash

съкроушити *ipf.* to break

съкрывати ⇒**съкрыти**

съкрыти *ipf.* to hide, conceal, amass, lay up (treasure)

сълагати *ipf.* to reflect on, ponder

сълоучаи *m.* acciddent, chance

сълъ *m.* apostle, messenger

съмириꙗти (сѧ) *ipf.* to humble oneself

съмирити *pf.* to reconcile

съмириꙗти ⇒**съмирати**

съмотрити *pf./ipf.* to observe, consider (*with gen.*)

съмрьть *f.* death

съмрьтьнъ *adj.* of death, deadly

съмыслъ *f.* reason, understanding

съмыслити *pf./ipf.*

съмѣрити *ipf.* to humble

съмѣрѥнъ humble

съмѣрьнъ *adj.* humble

съмѣрѥниѥ *n.* humbling, humility

съмѧсти сѧ *ipf.* to grieve; to be troubled

съмѧтениѥ *n.* uneasiness, distress

сънавъдѣти *ipf.* to preserve

сънити сънидѫ сънидеши *ipf.* to come down

съшьдъ *p. part. act*

сънити сѧ to come together, assemble

съньмище *n.* place of assembly, synagogue, council

съньмъ *m.* assembly, council

сънѣдати ⇒**сънѣсти**

сънѣсти сънѣмь сънѣси *ipf.* to eat

сънѣдьнъ *adj.* edible

чьто сънѣдьнъ something to eat

сънѧти *ipf.* to take down

сънѧтиѥ *n.* Synedrium

съпасати *ipf.* to save

zpazal (Freis.) *p. part. act.* absolve, celebrate (?)

съпасениѥ *n.* salvation

съпаситель *m.* saviour

съпасти *ipf.* to save, rescue

съпасъ *m.* saviour

съпати съплѭ съпиши *ipf.* to sleep

съплеменьникъ *m.* fellow-countryman

съплести *ipf.* to plait, weave

съподобити *ipf.* to think fit, deem worthy

съпримьникъ *m.* participant

съребро, сьребро *n.* silver

сърсбрьникъ *m.* piece of silver, penny

сърсбрьникы (silver) money

сърѣсти *ipf.* to meet

съсати *ipf.* to suck

съставъ *m.* being, essence

съсѫдъ *m.* vessel

състарѣти сѧ *ipf.* to become old

сътворениѥ *n.* creation

сътрорити *ipf.* to make, produce, create

съто *n.* a hundred

съторицеѭ *adv.* hundred-fold

сътьникъ *m.* centurion

сътѫжати *ipf.* to trouble (*with acc. or dat.*)

съходити *ipf.* to go down, come down

съхранити *ipf.* to guard, keep, protect

съхраньно *adv.* safely

сь, си, се *pron.* this

сьде *adv.* here

сьребрьнъ *adj.* silver

сынобожьствиѥ *n.* adoption as a son by God

сынъ *m.* son

сѣдидлъна ➾**сѣдильна**

сѣдильна *f.* Gr. κάθισμα (*lit.* sitting; portion of the Psalter sung in a sitting postion)

сѣдъ *adj.* grey (-haired)

сѣдѣти сѣждѫ сѣдиши *ipf.* to sit

сѣмѧ *n.* seed

сѣно *n.* hay, grass

сѣнь *f.* shadow

сѣсти сѧдѫ сѧдеши *pf.* to sit down

сѣти ➾**сѣꙗти**

сѣтовати сѣтоуѭ сѣтоуѥши *ipf.* to be downcast, sad

сѣть *f.* net, snare

сѣꙗниѥ, сѣниѥ *n.* sowing (of seed); cornfields, area sown with seed

сѣꙗти/сѣти сѣѭ сѣѥши *ipf.* to sow

сѫбота ➾**собота**

сѫдии *m.* judge

сѫдиꙗ *m.* judge

сѫдити сѫждѫ сѫдиши *ipf.* to judge

сѫдище *n.* court, place of trial

сѫдъ *m.* judgement

сѫдъ приꙗти to go to law

сѫдьнъ *adj.* of judgement

сѫпьръ *m.* adversary

сѫпьрьникъ *m.* adversary

сѫсѣдъ *m.* neighbour

сѫчьць *m.* splinter

сꙗмо *adv.* this way, here

сукамина *f.* mulberry tree

Сѵриꙗ *f.* Syria

Т т   Ꙍ ꙍ

т = тврьдо

т҃ = 300

таинъ *adj.* secret
въ таинѣ in secret
таити **таѭ таѥши** *ipf.* to conceal
тако *adv.* so, thus
таковъ *pron.* such, of this sort
таможьде *adv.* so also, in the same way
талантъ *m.* talent, sum of money
тать *m.* thief
татьба *f.* theft, stealing
татьбина *f.* theft, stealing
тварь *m.* creation
твои, твоꙗ, твоѥ *pron.* thy
творити *ipf.* to make, do; to act; to produce
творити сѧ to pretend to be, to make oneself out to be
твръдь *f.* fortress, stronghold
тельць *m.* calf
Теофилъ *m.* Theophilus
тети **тепѫ тепеши** *ipf.* to beat
тещи *ipf.* to flow, run
течение *n.* course
тишина *f.* silence; calm (wind, sea)
тлѣщи *ipf.* to knock
тогда, тъгда *adv.* then
толи *adv.*
от толи from that time
толико *adv.* only
толикъ *adj.* so much
трапеза, трепеза *f.* table, Gr. τράπεζα
третии *adj.* third
третиѥ for the third time
третиици *adv.* for the third time
Троица *f.* Trinity
троудити *ipf.* to trouble
троудити сѧ to toil
троуждати
⇒**троудити**
троуждати сѧ
⇒**троудити сѧ**
троупиѥ *n.* dead bodies
тръсть *f.* reed
тръжище *n.* market-place
тръжьникъ *m.* money-changer
трьниѥ *n.* thorns
трьновъ *adj.* of thorns
трьпѣти *ipf.* to suffer
трѣба *f.* (pagan) sacrifice
трѣбы pagan rites
трѣбовати *ipf.* to need (*with gen.*)
трѫсъ *m.* earthquake
тоу *adv.* there
тоуждь, тоуѕь ⇒**щоуждь**
тоуѕь ⇒**щоуждь**
тоунѣ *adv.* in vain
Тоуръ *m.* Tyre
тоучьнъ *adj.* fat
тъ, та, то *pron.* this; that; he, she, it
тъгда ⇒**тогда**
тъжде, тажде, тожде *pron.* the same

ТЪКМО, ТЪКЬМО *adv.* only; except

ТЪЩАНИѤ *n.* haste, eagerness

ТЪЩЬ *adj.* empty

ТЬЛИТИ *ipf.* to destroy, spoil, consume

ТЬЛꙖ *f.* moth

ТЬМА *f.* darkness; myriad, very large number

ТЬМИꙖНЪ *m.* incense (Gr. θυμίαμα)

ТЬМЬНИЦА *f.* prison

ТЬМЬНЪ *adj.* dark

ТЪІ *pron.* thou

ТЪІСѦЩА, ТЪІСѪЩА *f.* a thousand

ТѢ *conj.* then (*introducing apodosis after* **аще**, Zogr., Mt 6:23, Freis. II)
аще…тѣ if...then

ТѢЛО *n.* body, stature

ТѢСНЪ *adj.* narrow, strait

ТѦГОТЬНЪ *adj.* heavy

ТѪДОУ, ОТЪТѪДОУ *adv.* thence

ТѪДѢ *adv.* thence

ТѪЖИТИ **тѪжѪ тѪжиши** *ipf.* to be distressed

ТѦЖЪКЪ *adj.* heavy

ОУ оу, Ꙋ ꙋ Ⱆ ⱆ

оу = оукъ

оу, оуже (юже) *adv.* already.

оу *prep.* (*with gen.*) with, at
оу не no more

ОУБИИСТВО *n.* murder

ОУБИТИ *ipf.* to kill, destroy

ОУБО *conj.* therefore

ОУБОГЪ *adj.* poor, wretched

ОУБОꙖТИ *ipf.* to fear, become afraid

ОУВА *interjection* ah! (*exclamation of mockery or surprise*)

ОУВѢДѢТИ *ipf.* to learn

ОУВѢЩАТИ СѦ *ipf.* to agree, to make one's peace

ОУГЛѪБИТИ *ipf.* to deepen

ОУГОДИТИ *ipf.* to please

ОУГОДЬНЪ *ipf.* pleasing

ОУГОЖДЕНИѤ *n.* satisfaction; service

ОУГОТОВАТИ *ipf.* to prepare

ОУГОТОВИТИ ⇒**ОУГОТОВАТИ**

ОУДАРИТИ *ipf.* to strike, smite

ОУДЪ *m.* limb, member

ОУДОБЪ *adj.* easy

ОУЖАСАТИ СѦ *ipf.* to be afraid

ОУЖАСНѪТИ СѦ *ipf.* to be astonished

ОУЖЕ *adv.* already

ОУꙀЬРѢТИ *ipf.* to see, notice

ОУКАꙀАТИ **оукажѪ/оукаꙁаѭ оукажеши** *pf./ipf.* to show

ОУКЛОНИТИ СѦ *ipf.* to turn aside, away

ОУКОРЕНИТИ *ipf.* to cause to take root, implant

ОУКРАСИТИ *ipf.* to furnish

ОУКРОУХА *f.* crumb

ОУКРЪІТИ *ipf.* to hide
оукръіти сѧ *ipf.* to be hidden

ОУМРЬТВИТИ *ipf.* to put to death, kill

оумрѣти *ipf.* to die
оумъ *m.* intelligence, understanding
оумъножение *n.* increase
оумъножити *ipf.* to increase
оумъıвати *ipf.* to wash
оумъıти *ipf.* to wash
оумѣти *ipf.* to be able, know how
оумѫдрıати *ipf.* to make wise
оуподобити *ipf.* to compare, liken
оуподобити сѧ to be likened
оупъвание *n.* confidence, hope
оурѣзати *ipf.* to cut off
оуслъıшати *ipf.* to hear
оуснианъ *adj.* leathern
оуспѣхъ *m.* benefit
оусрьдие *n.* zeal
оуста *n.pl.* mouth
оустрашити *ipf.* to frighten
оустрашити сѧ to be frightened
оустроение *n.* order
оустрьмити сѧ *ipf.* to rush
оусънѫти *ipf.* to fall asleep
оусъпъ *p. part. act.*
оусъпъшеи *m.* the deceased
оусѣкнѫти *pf.* to behead
оусѣщи **оусѣкѫ оусѣчеши** *pf.* to cut off
оутапати *ipf.* to drown
оутврьдити *ipf.* to confirm, strengthen
оутврьждение *n.* reliability, certainty (Zogr., L 1:4); foundation, citadel (Prague Fr.)

оутрие *n.* morning
на оутрьѣ (**на оутриıа** Savv. Kn., Ostr., L 10:35) on the morrow
оутро *n.* morning
оутрѣ tomorrow
оутрьнь *adj.* of tomorrow
на оутрьни on the morrow
оутрѣи *adj.* of tomorrow
на оутрѣи on the morrow
оутрѣшьнъ *adj.* of the morrow
оутъкнѫти сѧ *ipf.* to bump into
оутѣшати *ipf.* to comfort
оутѣшати сѧ *ipf.* to be comforted
оутѧгнѫти *ipf.* to succeed, achieve, be worthy of (*with inf.*)
оухо *n.* ear
оученикъ *m.* disciple
оученичъ *adj.* of a disciple
оучение *n.* teaching
оучитель *m.* teacher
оучити **оучѫ оучиши** *ipf.* to teach

Ф ф ⰴ ⰴ

ф = фрътъ
ф҃ = 500
фаноуилевъ *adj.* of Phanuel
фараошь *adj.* of Pharaoh
фарисеи, фарисѣи *m.* Pharisee
фелицьта, фелицита *f.* Felicity
философъ *m.* philosopher
финичьскъ *adj.* Phoenician

Ѳ ѳ — Ⱚ ⱚ

Х х — Ⱒ ⱒ

х = хѣръ

х҃ = not perused, Ⱒ = 600

хвала *f.* praise, thanks

хвалити хвалѭ хвалиши *ipf.* to praise

хвалити сѧ to boast

хєровьскъ *adj.* of a Cherub

хєрсонꙗнинъ *m.* resident of Cherson

хлѣбъ *m.* bread

ходатаи *m.* mediator

ходатаити ходатаѭ ходатаиши *ipf.* to intercede

ходити хождѫ ходиши *ipf.* to go

хотѣти хощѫ хощеши *ipf.* to wish

храмина *f.* house

храмъ *m.* house

храмилищє *n.* store-house

хранити хранѭ храниши *ipf.* to guard, keep, protect

хромъ *adj.* lame

хризма *f.* ointment

хризмьнъ *adj.* of ointment

христосовъ *adj.* of Christ

Хръстостомъ *m.* Chrysostom

Хрьстъ, Христъ, Христосъ *m.* Christ

хоудъ *adj.* wretched, miserable

хоулити *ipf.* to blaspheme, rail (against)

хызина *f.* cottage, cell (= Gr. κέλλα Supr.)

хыщьникъ *m.* robber (*as adj*. Zogr., Mt 7:15) rapacious

хѫдожьствиѥ *n.* art, skill (Cloz. 10a 8 †)

Ѡ ѡ — Ⱉ ⱉ

ѡ = ѡтъ

Щ щ — Ⱋ ⱋ

щ = ща

щедрота *f.* mercy

щоуждь (тоуждь, тоуꙁь, стоуждь) *adj.* foreign, alien, of others

Ц ц — Ⱌ ⱌ

ц = ци

цвѣтъ *m.* flower

циркънъ *adj.* (Kiev Miss.) ⇨црькъвьнъ

цирърькы ⇨црькы

цръкъвьнъ *adj.* of the church, temple

цръноризьць ⇨чрьноризьць

црькъвьнъ *adj.* of the church, temple

црькы *f.* church, temple *m.*

цѣлити цѣлѭ цѣлиши *ipf.* to heal

цѣлованиѥ *n.* greeting

цѣловати **цѣлоуѭ цѣлоуѥши** *ipf./pf.* to greet, salute

цѣломѫдрьно *adv.* virtously

цѣломѫдрьнъ *adj.* σοφρῶν

цѣлъ *adj.* all, whole; sound, healthy

цѣсарити **цѣсарѭ цѣсариши** *ipf.* *regnare*, to reign

цѣсарь *m.* king

Цѣсарьградъ *m.* Constantinople

цѣсарьствиѥ *m.* kingdom

цѣсарьство *m.* kingdom, realm

Ч ч, Ү ү Ⱍ ⱍ

ч = чрьвь

часъ *m.* hour

чаша *f.* cup

чаꙗниѥ *n.* expectation

чаꙗти **чаѭ чаѥши** *ipf.* to wait (for, *gen.*)

чесати **чешѫ чешеши** *ipf.* to pick

четврьтъ *num.* fourth

четврьтъкъ *m.* Thursday
великъıи четврьтъкъ Maundy Thursday

четъıре *num.* four

чинити **чинѭ чиниши** *ipf.* to order, draw up

чинъ *m.* order

чисти **чьтѫ чьтеши** *ipf.* to read

чистъ *adj.* pure, clean

человѣколюбиѥ *n.* love of mankind

человѣколюбьнъ *adj.* loving mankind, philanthropic

человѣколюбьць *m.* lover of mankind

чловѣкъ *m.* man

чловѣчь *adj.* of man

чловѣчьскъ *adj.* of man, human

чръта, чрьта *f.* tittle; apostrophe; mark; notch

чрьвь *m.* worm

чрьнориꙁьць *m.* monk

чрьнъ *adj.* black

чрѣвии *m.* shoe

чрѣво *n.* womb; belly

чрѣда *f.* order, turn
дьневьнаꙗ чрѣда course (= Gr. ἐφημερία Zogr., L 1:5)

чрѣсла *n.pl.* loins

чоудити сѧ **чоуждѫ сѧ чоудиши сѧ** *ipf.* to wonder, marvel

чоудо **чоудесе/чоуда** *n.* wonder, miracle

чоудьнъ *adj.* strange, wonderful

чоути **чоуѭ чоуѥши** *ipf.* to feel, notice

чьстити **чьщѫ чьстиши** *ipf.* to honour, celebrate (Kiev Fr. 16 7, 16 9 †)

чьсть *f.* honour; celebration

чьстьнъ *adj.* honourable, venerable

чьтениѥ *n.* reading

чьто *pron.* what

чюдити сѧ ⇒ **чоудити сѧ**

чюдо ⇒ **чоудо**

чѧдо *n.* child

Ш ш Ⱎ ⱎ

ш = **ша**

шесть *num.* six

шестькрилатъ *m.* six-winged (Seraph)

широкъ *adj.* broad, wide

широта *f.* width

шоуи *adj.* left

шоуꙗꙗ left hand

шоуица *f.* left hand

шьствовати шьствоуѭ шьствоуѥше *ipf.* to proceed, advance

шюи *adj.* left

о шюѭ on the left hand

Ъ ъ Ⱏ ⱏ

ъ = **ѥръ**

Ь ь Ⱐ ⱐ

ь = **ѥрь**

Ꙑ ꙑ ⰟⰊ ⱏⰺ

ꙑ = **ѥрꙑ**

Ѣ ѣ Ⱑ ⱑ

ѣ = **ꙗть**

Ꙗ ꙗ Ⱑ ⱑ

ꙗвити ⇨**авити**

ꙗвлꙗти ⇨**авлꙗти**

ꙗвѣ *adv.* openly

ꙗдь *m.* food

ꙗꙁва *f.* wound

ꙗꙁъ ⇨**аꙁъ**

ꙗко *conj.* as, when, for, that

ꙗкоже *conj.* just as, even as; *adv.* (with numerals) about

ꙗкꙑ ⇨**акꙑ**

ꙗможе *rel. adv.* where

ꙗсли *f. pl.* manger

ꙗсти ꙗмь ꙗси *pf./ipf.* to eat

ꙗще *conj.* ⇨**аще**

Ѥ ѥ Ⱖ ⱖ

ѥванꙉелистъ *m.* evangelist

ѥванꙉелиѥ, ѥванъꙉелиѥ, еѵаггелиѥ *n.* gospel (Gr. εὐγγέλιον)

ѥгда *conj.* if

ѥгда же when

ѥда *interrogative particle* surely not (=Lat. *num.*)

ѥда како

ѥдиночѧдъ *adj.* only-begotten

ѥдинъ *num.* one

ѥдини some

ѥдьноѭ *adv.* once

ѥꙁа *interrogative particle* (Lat. *num*) surely not

ѥꙁеро *n.* lake

ѥи *affirmative particle or interjection* yes; oh

Ѥꙉюпьтъ, Еꙉюптъ *m.* Egypt

ѥлиеи *m.* ⇨**олѣи**

ѥлеоньскъ *adj.*

Гора ѥлеоньска Mount of Olives

ѥлико *pron.* as much...as

ѥликъ *pron.* however many

вьсꙗ ѥлико (Zogr., Mt 7:12) all things whatsoever

elico†e (Freis. III) however much, to the extent that

ѥлиньскъ *adj.* of the Greeks (Hellenes)

Єлисаветь *f.* Elizabeth

єлѡи (Aramaic *Eloi*) my God

ѥльма *conj.* since, because; *pron.* how much, however much

ѥлѣ *adv.* scarcely, hardly

Ѥрихо, Єрихо *n.* Jericho

ѥроусалимлѣнинъ *m.* man of Jerusalem

ѥрѣискъ *adj.* priestly

ѥтеръ *adj.* a, one; a certain (man); of some kind, Gr. τις

ѥще *adv.* still, even, more

Ѥуа *f.* Eve

Ю ю

юже ⰺоу

юноша *m.* young man

Ѧ ѧ

ѧ

Ѫ ѫ

ѫглъ *m.* corner

ѫже *n.* fetter

ѫжика *m. f.* kinsman, kinswoman

ѫзъкъ *adj.* narrow

ѫтроба *f.* womb

Ѩ ѩ

ѩдръ *adj.* swift

ѩза *f.* sickness

ѩзыкъ *m.* tongue, language; ἔθνος

ѩзыци Gentiles, heathen

ѩзычьникъ *m.* Gentile, heathen

ѩти имѫ имеши *ipf.* to take

вѣрѫ ѩти to believe

Ѭ ѭ

Ѯ ѯ

ѯ = ѯи

ѯ҃ = 60

Ѱ ѱ

ѱ = ѱи

Ѳ ѳ

ѳ = ѳита

ѳ҃ = 9

Ѵ ѵ, Ꙋ ꙋ

ѵ = ижица

ѵпокритъ *m.* hypocrite ὑποκριτής